

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Ro og stabilitet for udsatte børn og unge og styrkelse af forældres retssikkerhed i anbringelsessager)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019, med de ændringer, der følger af § 1, nr. 1-14, 15 (delvist) og 16-32, i lov nr. 498 af 1. maj 2019, og § 15 i lov nr. 551 af 7. maj 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 50, stk. 5, indsættes som 4. pkt.:

»Iværksætter kommunen en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.«

2. I § 59 indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning.«

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

3. I § 64, stk. 1, ændres »og § 68 a og« til: »§ 68 a og § 69, stk. 3, i denne lov og efter«, og efter »§ 14, stk. 2-4,« indsættes: » § 24, stk. 1, jf. § 14,«

4. I § 64 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Kommunen har mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

5. I § 64, stk. 4, 1. pkt., der bliver stk. 5, 1. pkt., ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

6. I § 64 indsættes efter stk. 4, der bliver stk. 5, som nye stykker:

»Stk. 6. Fuldbyrdelse af afgørelser omfattet af stk. 1 skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler afgørende imod.

Stk. 7. Fuldbyrdelse af en afgørelse, jf. stk. 3, hvor politiet yder bistand til kommunen efter stk. 5, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«

7. § 64, stk. 5, der bliver stk. 8, affattes således:

»*Stk. 8.* Kommunalbestyrelsens afgørelser efter stk. 4 skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«

8. I § 65, stk. 3, ændres »og 68 a« til: », 68 a og 71«.

9. § 68, stk. 6-10, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 6.* Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter

1) § 58, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, eller

2) § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Stk. 8. Når kommunalbestyrelsen behandler en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. stk. 2, hvis der er grundlag herfor. Hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 58 eller § 68 a.

Stk. 9. I alle tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.«

Stk. 11-14 bliver herefter stk. 10-13.

10. I § 68, stk. 13, 1. pkt., der bliver stk. 12, 1. pkt., ændres »stk. 12« til: »stk. 11«.

11. I § 68 b, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Kommunen skal endvidere lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre barnets eller den unges behov taler imod dette.«

12. I § 159, 1. pkt., udgår »og barnet eller den unge«.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, der før lovens ikrafttræden er iværksat som led i en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i lov om social service. For sådanne undersøgelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på indstillinger om anbringelse uden for hjemmet efter § 58, jf. § 59, i lov om social service, som er forelagt til afgørelse i børn og unge-udvalget før lovens ikrafttræden. For sådanne indstillinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. Loven finder ikke anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, som er truffet før lovens ikrafttræden. For fuldbyrdelse af sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Loven finder ikke anvendelse på begæringer efter § 68, stk. 6-10, i lov om social service, der er indgivet før lovens ikrafttræden. For sådanne begæringer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 6. Loven finder ikke anvendelse på klager over afgørelser om børns og unges betaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som er truffet før lovens ikrafttræden efter regler udstedt i medfør af det hidtil gældende § 159, 1. pkt., i lov om social service. For sådanne klager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 7. Fordringer om børns og unges betaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er pålagt ved afgørelse efter regler udstedt i medfør af det hidtil gældende § 159, 1. pkt., i lov om social service, med tillæg af renter og gebyrer bortfalder ved denne lovs ikrafttræden. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnes ikke gevinst, der opstår ved, at fordringer efter 1. pkt. inklusive renter og gebyrer bortfalder efter 1. pkt.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Hovedpunkterne i lovforslaget
 - 2.1. Begrænsning af forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Adgang for Ankestyrelsen til at træffe afgørelse om samvær i anbringelsessager
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.4.3. Den foreslåede ordning
 - 2.5. Sammenhængende valg af anbringelsessted og undervisningstilbud
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.5.3. Den foreslåede ordning
 - 2.6. Bedre belysning af forældrekompetencer i sager om anbringelse uden samtykke
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.6.3. Den foreslåede ordning
 - 2.7. Krav om brug af autoriseret psykolog ved psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.7.3. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Lovforslaget vedrører forholdene for børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, og deres forældre, plejefamilier, m.v. Lovforslaget udmønter dele af initiativerne ”Ro og stabilitet for udsatte børn og unge” og ”Styrkelse af forældres retssikkerhed i anbringelsessager” fra ”Udmøntning af satspuljen 2019-2022 (Delaftale for børne- og socialområdet)”.

Lovforslaget indeholder en række forslag om ændringer af lov om social service (herefter serviceloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 med senere ændringer. De foreslåede lovændringer har bl.a. til formål at understøtte ro og stabilitet for udsatte børn og unge, og herunder også styrke børnenes og de unges skolegang. Forslaget skal samtidig bidrage til at øge forældrenes retssikkerhed i sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. Endelig skal forslaget sikre, at der ikke fremover kan fastsættes regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnopholdet.

Lovforslaget indeholder følgende hovedelementer:

- Begrænsning af forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke
- Gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke
- Adgang for Ankestyrelsen til at træffe afgørelser om samvær i sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet
- Sammenhængende valg af anbringelsessted og undervisningstilbud
- Bedre belysning af forældrekompetencer i sager om anbringelse uden samtykke
- Krav om brug af autoriseret psykolog ved psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse
- Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling

Med forslaget skal det bl.a. sikres, at anbragte børn og unge får den nødvendige ro og så vidt muligt skånes for grundløse genbehandlinger af anbringelsessagen, selvom forholdene ikke er væsentligt ændrede. En række kommuner oplever børnesager, hvor forældremyndighedsindehaveren anmoder om hjemgivelse, så snart anbringelsessagen er endeligt afsluttet ved Ankestyrelsen eller domstolene. Sagerne er dermed hele tiden under behandling, og det kan være en stor og unødigt belastning for barnet eller den unge. Derfor lægges der op til at give kommunen mulighed for at afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke, når der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene.

Med forslaget lægges der samtidig op til at foretage enkelte ændringer af reglerne om fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser. I dag har kommunen særlig adgang til at fuldbyrde en række tvangsmæssige afgørelser på børneområdet, herunder om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, og kan anmode om bistand fra politiet, hvis det er nødvendigt. Det gælder imidlertid ikke, hvis det af hensyn til barnets eller den unges behov for støtte er nødvendigt at ændre barnets eller den unges anbringelsessted uden samtykke, f.eks. på grund af barnets eller den unges behov for meget specialiseret pædagogisk behandling. I de helt særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at opnå barnets eller den unges eller forældrenes frivillige medvirken til afgørelsens gennemførelse, vil det i sidste ende kunne betyde, at barnet eller den unge ikke får den fornødne hjælp.

Folketingets Ombudsmand har rettet henvendelse til Social- og Indenrigsministeriet og bedt ministeriet overveje, om der er behov for en ny hjemmel. På den baggrund lægger lovforslaget op til at ændre reglerne, så det sikres, at kommunerne har adgang til at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, eventuelt med politiets bistand, i de helt særlige tilfælde, hvor det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste. For at styrke retssikkerheden for barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet m.v. ved gennemførelse af tvangsmæssige afgørelser lægges der samtidig op til bl.a. at tydeliggøre, at fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser om bl.a. anbringelse uden for hjemmet og ændret anbringelsessted uden samtykke skal ske så skånsomt som muligt

med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal søge at undgå, at tvangsmæssig fuldbyrdelse af afgørelsen bliver nødvendig.

Lovforslaget lægger også op til at udvide Ankestyrelsens adgang til af egen drift at træffe afgørelse i sager om særlig støtte til børn og unge. Ankestyrelsen kan i dag pålægge kommunerne at træffe de nødvendige afgørelser og kan endvidere selv træffe visse typer af afgørelser. Med den foreslåede ændring vil Ankestyrelsen fremover selv kunne træffe afgørelse om samvær mellem et anbragt barn eller en ung, forældrene og netværket, herunder bl.a. søskende, bedsteforældre eller en tidligere plejefamilie, som barnet eller den unge er knyttet til. Det skal bl.a. sikre, at der hurtigt kan træffes de fornødne afgørelser om samvær, støttet samvær, overvåget eller afbrudt samvær, når det af hensyn til barnets eller den unges bedste er nødvendigt.

Herudover indeholder lovforslaget en styrkelse af sammenhængen mellem valg af anbringelsessted og valg af egnet undervisningstilbud til barnet eller den unge. Det foreslås, at det tydeliggøres i serviceloven, at den anbringende kommune som led i kommunens valg af konkret anbringelsessted skal prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud. Det skal understøtte barnets eller den unges læring i grundskolen og bidrage til at nedbringe antallet af skoleskift og perioder uden et undervisningstilbud i folkeskolen eller på en intern skole.

Endelig indeholder lovforslaget forslag, som skal styrke forældrenes retssikkerhed i anbringelsessager. Det foreslås at indføre krav om, at en indstilling fra kommunen til børn og unge-udvalget om anbringelse uden samtykke skal indeholde en særskilt vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer i forhold til at drage omsorg for barnet eller den unge og håndtere barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning. Dette forslag skal styrke oplysningsgrundlaget i sagerne. Endvidere foreslås det at indføre krav om, at eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, der iværksættes som led i børnefaglig undersøgelse, skal foretages af en autoriseret psykolog. Formålet er at øge kvaliteten af undersøgelserne.

Lovforslaget lægger samtidig op til at ophæve den adgang, social- og indenrigsministeren i dag har til at fastsætte regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnopholdet. Dette skal sikre, at der ikke fremover kan fastsættes regler om egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år. Denne del af lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslaget L 230, Forslag til lov om ændring af lov om social service (Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling), der blev 1. behandlet af Folketinget den 31. april 2019. L 230 bortfaldt på grund af udskrivelsen af folketingsvalget, som blev afholdt den 5. juni 2019. L 230 var en del af udmøntningen af satspuljeaftalen og fulgte samtidig op på B 138 om forslag til folketingsbeslutning om børn og unge under 18 års egenbetaling for ophold på anbringelsessteder (Folketinget 2017-18). Der henvises til afsnit 3.4.

I forhold til det tidligere fremsatte lovforslag L 230 indeholder dette lovforslag mindre justeringer. Bemærkningerne i dette lovforslag er konsekvensrettet i overensstemmelse med de nye regler i bekendtgørelse nr. 535 af 2.maj 2019 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år, der er udstedt som led i udmøntningen af satspuljeaftalen, og som ikke har videreført de hidtil gældende regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling. De hidtil gældende regler herom er ophævet med virkning fra 1. juli 2019. I bemærkningerne i dette lovforslag er det endvidere præciseret, at ophævelsen af hjemlen i serviceloven til at fastsætte regler om anbragte børn og unge under 18 års betaling for døgnopholdet vil omfatte både børn og unge, som er anbragt efter servicelovens regler, og børn og unge, som er anbragt efter de tilsvarende regler i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Dette fulgte allerede af lovtæksten i L 230, men fremgik ikke klart af bemærkningerne. Overgangsbestemmelserne om klageadgang og bortfald af gæld er endvidere justeret, så de også omfatter begge grupper af anbragte børn og unge. Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12, og § 2, stk. 6 og 7.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

2.1. Begrænsning af forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke

2.1.1. Gældende ret

En anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 kan ophøre enten på initiativ af kommunen eller på initiativ af forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, jf. servicelovens § 68.

Kommunen skal således løbende påse, at betingelserne for at opretholde foranstaltningen er opfyldt. Hvis kommunen ikke længere finder, at der er grundlag for en anbringelse uden samtykke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse af barnet eller den unge og fastsætte en hjemgivelsesperiode, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Inden kommunen træffer afgørelse om ophør af anbringelsen, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48, stk. 1, og det kan være hensigtsmæssigt at høre anbringelsesstedet.

Indehaveren af forældremyndigheden og den unge, der er fyldt 15 år, kan på ethvert tidspunkt fremsætte en begæring om hjemgivelse. Forældremyndighedsindehaveren og den unge behøver således ikke at afvente, at børn og unge-udvalget alligevel skal behandle sagen på baggrund af den fastsatte genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62.

Udgangspunktet er, at kommunen skal behandle begæringen om hjemgivelse og vurdere, hvorvidt kommunen mener, at der er grundlag for hjemgivelse. Det følger modsætningsvis af servicelovens § 68, stk. 7 og 10.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller i en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom, jf. servicelovens § 68, stk. 6, 1. pkt.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaveren og af barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, jf. kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018 med senere ændringer, jf. servicelovens §§ 166 og 167. Klagen behandles som udgangspunkt efter de almindelige regler i retssikkerhedslovens § 52 a, stk. 1. Klager over afgørelser om hjemgivelse og hjemgivelsesperiode har som udgangspunkt opsættende virkning, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 2.

Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 58 eller 68 a, jf. servicelovens § 68, stk. 6, 2. pkt. Bestemmelsen svarer med en enkelt ændring til § 36, stk. 1, 3. pkt., i den dagældende lov om social bistand (herefter bistanndsloven), jf. § 1, nr. (§ 36) i lov nr. 501 af 24. juni 1992 om ændring af lov om social bistand og lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender samt lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten (ligningsloven) m.m. (Ændring af reglerne om foranstaltninger for børn og unge, herunder reglerne om tvangsmæssig gennemførelse af foranstaltninger). Af bemærkningerne til den daværende bistanndslovs § 36 fremgår det bl.a., at nægtet hjemgivelse forudsætter således, at betingelserne for at opretholde den tvangsmæssige anbringelse fortsat er til stede. Sagen må derfor forelægges til afgørelse i børn og unge-udvalget, hvis en begæring om hjemgivelse ikke kan imødekommes. Det fremgår videre af bemærkningerne, at de parter, der kan fremsætte en begæring om hjemgivelse, er forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, jf. Folketingstidende 1991-92 Tillæg A spalte 4823.

Bestemmelsen er videreført i serviceloven med visse redaktionelle ændringer. Bestemmelsen er ved § 1, nr. 15, i, lov nr. 318 af 28. april 2009 om ændring af lov om social service (kontinuitet i anbringelsen m.v.) udvidet til også at omfatte afgørelser om videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a.

Børn og unge-udvalgets afgørelse efter servicelovens § 58 eller § 68 a kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaveren og af unge, der er fyldt 12 år, jf. servicelovens § 168. Klagen behandles efter de særlige regler i retssikkerhedslovens § 55, stk. 2, nr. 2, for behandling af klager over børn og unge-udvalgets afgørelser. Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forelagt for retten, jf. servicelovens § 169.

Der gælder visse undtagelser fra hovedreglen om, at kommunen skal behandle en begæring om hjemgivelse og vurdere, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge. Kommunalbestyrelsen har således ikke pligt til at behandle en begæring om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten, jf. servicelovens § 68, stk. 10.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 1, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, anbringelsesstedet, barnet eller den unge. Det vil sige i de særlige tilfælde, hvor børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten har truffet afgørelse om, at anbringelsen af et barn under 1 år, skal gælde i tre år, hvis det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrundet anbringelsen, vil være til stede i denne periode.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 2, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis der er tale om en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, og der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Afvises begæringen om hjemgivelse ikke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. servicelovens § 68, stk. 8. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 68, stk. 9.

Servicelovens § 68, stk. 7-9, er indført ved § 1, nr. 16, i lov nr. 318 af 28. april 2009 om ændring af lov om social service (Kontinuitet i anbringelsen m.v.). I bemærkningerne til bestemmelsen uddybes bl.a., hvad der skal forstås ved, at forholdene er væsentligt ændrede, jf. nedenfor. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A spalte 3389.

For så vidt angår børn og unge anbragt efter § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter § 62, stk. 5, skal forholdene hos forældremyndighedsindehaveren være ændret markant og/eller på flere punkter, for at der kan være tale om, at forholdene er væsentlig ændrede. Ingen af de omstændigheder, der udgjorde en væsentlig faktor for barnets eller den unges mistrivsel eller forventede mistrivsel, herunder forældrenes psykiske sygdom og misbrugsadfærd, må være til stede. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, spalte 3389.

For så vidt angår børn og unge anbragt efter § 68 a vil væsentlige ændringer for eksempel kunne være, at barnet eller den unge ikke længere føler et tilhørsforhold til anbringelsesstedet, men langsomt har opnået større tilknytning til forældremyndighedsindehaveren. Det kan også være, at der er forhold hos anbringelsesstedet, som er væsentlig ændrede. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den primære omsorgsperson i plejefamilien er død eller er flyttet fra familien på grund af skilsmisse. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, spalte 3389

Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdene for barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaveren eller anbringelsesstedet har ændret sig væsentligt, skal kommunalbestyrelsen realitetsbehandle forældrenes anmodning om hjemgivelse. I så fald skal kommunalbestyrelsen iværksætte de fornødne undersøgelser med henblik på at træffe afgørelse om hjemgivelse, eller hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for hjemgivelse, forelægge sagen for børn og unge-udvalget. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, spalte 3389

Herudover er det anført i bemærkningerne, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdene ikke er væsentligt ændrede, kan forældremyndighedsindehaveren indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Det Sociale Nævn, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 i lov om retssikkerhed og

administration på det sociale område. Med nedlæggelsen af de sociale nævn overgik behandlingen af klager over kommunalbestyrelsens afgørelser på det sociale område til Ankestyrelsen, jf. lov nr. 493 af 21. maj 2013 om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats og forskellige andre love (Forenkling af klagestrukturen på det sociale og beskæftigelsesmæssige område). Kommunens afgørelse om at afvise at behandle sagen kan indbringes for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 i retssikkerhedsloven.

2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

En række kommuner oplever børnesager, hvor forældremyndighedsindehaveren anmoder om hjemgivelse, så snart en sag om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke eller hjemgivelse er endeligt afsluttet i Ankestyrelsen eller ved domstolene. Anbringelsessagerne er således hele tiden under behandling i børn og ungeudvalget, Ankestyrelsen eller ved retten og kører dermed i ring.

Disse sager kan være en stor og unødigt belastning for barnet eller den unge. Er sagen hele tiden under behandling, må det antages at kunne skabe utryghed og uro for barnet eller den unge. Barnet eller den unges holdes således i en afventende position, og der kan være risiko for, at barnet eller den unge bruger meget energi på at bekymre sig om udfaldet af sagens behandling, hvad der skal ske for barnet eller den unge selv, hvordan forældrene og eventuelt plejeforældrene vil forholde sig m.v.

Det må antages, at nogle børn og unge kan blive meget skuffede, hvis det viser sig, at de alligevel ikke skal hjemgives, mens andre kan være bange for, om de mod deres ønske skal hjem til forældrene. Andre igen kan opleve konflikt mellem egne ønsker og loyalitet over for de biologisk forældre eller eventuelt plejeforældre. Det må endvidere antages, at uro og utryghed i nogle tilfælde kan gøre det sværere for børnene at falde til ro på anbringelsesstedet og udvikle eller fastholde nære og stabile relationer til voksne.

Dette skal ses i lyset af, at der typisk vil være tale om meget udsatte børn og unge, som ofte har oplevet stor omskiftelighed, ustabile eller brudte relationer m.v., og som kan have særligt behov for stabilitet, tryghed og kontinuitet.

Samtidig kan selve sagsbehandlingen efter omstændighederne bidrage til belastningen af barnet eller den unge. Kommunerne skal således på ny afholde en børnesamtale, børn og unge over 12 år skal have oplysning om retten til at se sagens akter og retten til at udtale sig, inden der træffes afgørelse, ligesom børn og unge som udgangspunkt har ret til at udtale sig under behandlingen af sagen i børn og unge-udvalget og derfor skal kontaktes forud for behandlingen, så de kender deres rettigheder og muligheder for at blive hørt og inddraget i sagen.

I lyset heraf er det Social- og Indenrigsministeriets vurdering, at der af hensyn til barnets eller den unges bedste er behov for sikre større ro om barnets eller den unges situation og i højere grad skåne børnene og de unge for opslidende og grundløse genbehandlinger af sager om hjemgivelse, hvor forholdene i al væsentlighed er uændrede.

Den nuværende adgang for kommunalbestyrelsen til at afvise at behandle forældremyndighedsindehaverens anmodning om hjemgivelse i sager om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 gælder således kun snævert i de sager, hvor barnet eller den unge er anbragt med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5. Det vil sige i de særlige tilfælde, hvor børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten har truffet afgørelse om, at anbringelsen af et barn under 1 år, skal gælde i tre år, hvis det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrunder anbringelsen, vil være til stede i denne periode.

Dette er efter ministeriets opfattelse ikke tilstrækkeligt. Derfor er der af hensyn til barnets eller den unges behov for ro og stabilitet brug for at udvide kommunens adgang til at afvise at realitetsbehandle grundløse anmodninger fra forældrene om hjemgivelse, så det gælder alle anbringelser uden samtykke, hvor der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene.

En afvisning af at behandle forældremyndighedsindehaverens anmodning om hjemgivelse må dog betragtes som indgribende over for forældremyndighedsindehaveren og har betydning for vedkommendes retsstilling. Derfor er det ministeriets vurdering, at kommunalbestyrelsens beslutning om at afvise at behandle anmodningen bør kunne efterprøves, sådan som det også tilfældet efter gældende ret i de helt særlige sager, hvor kommunen i dag kan afvise at behandle grundløse anmodninger.

Unge over 15 år bør fortsat selv kunne anmode om hjemgivelse og få anmodningen realitetsbehandlet, sådan som det er tilfældet i dag. Ønsker den unge selv at blive hjemgivet, bør dette således ud fra hensynet til barnets tarv og den unges ret til at udtrykke sine synpunkter og få disse tillagt passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed tale for, at der foretages en realitetsbehandling af anmodningen også i de tilfælde, hvor der ikke vurderes at være sket væsentlige ændringer af forholdene.

Det er ministeriets vurdering, at en sådan ordning, hvor kommunen kan afvise at behandle grundløse anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af barnet eller den unge, der er anbragt uden samtykke efter servicelovens § 58, er nødvendig af hensyn til barnets eller den unges bedste. Det er samtidig ministeriets vurdering, at parternes retssikkerhed kan sikres ved, at kommunens afvisningen af at behandle anmodningen vil kunne påklages.

Det skal også ses i lyset af, at anbringelsessagen fortsat vil skulle genbehandles efter genbehandlingsfristerne i efter servicelovens § 62. Det vil som udgangspunkt sige efter år og derefter hvert andet år, med mindre der er fastsat særlige frister. Derudover vil kommunen med en sådan ordning fortsat løbende skulle følge op på, om der sker væsentlige ændringer i barnets eller den unges forhold, som kan betyde, at anbringelsessagen skal tages op, før fristen for genbehandling efter servicelovens § 62 udløber. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forældrene har gennemført misbrugsbehandling og er kommet i arbejde, eller den unge er kommet ud af kriminalitet og er begyndt på en ungdomsuddannelse.

Både forældrene og barnet eller den unge vil med sådan ordning fortsat ligesom i dag kunne rette henvendelse til Ankestyrelsen, hvis de oplever, at en kommune ikke træffer de fornødne afgørelser i en sag på børneområdet. Det samme vil f.eks. en plejefamilie, bedsteforældre eller andre personer i barnets eller den unges netværk fortsat kunne gøre. Ankestyrelsen kan tage sager op af egen drift efter servicelovens § 65, og kan f.eks. pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste. Det gælder også i forhold til f.eks. spørgsmål om hjemgivelse.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås i lovforslagets § 1, nr. 9, at kommunalbestyrelsen får hjemmel til at afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i alle sager om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 inden for den fastsatte genbehandlingsfrist, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge.

Den foreslåede ordning vil bl.a. betyde, at servicelovens gældende § 68, stk. 7, ophæves, og der indsættes en ny § 68, stk. 7.

Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunalbestyrelsen får adgang til at afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse, når der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene, i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung efter servicelovens § 58 og ikke kun, som tilfældet er efter den gældende § 68, stk. 7, nr. 1, i de helt særlige sager, hvor barnet er anbragt med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5.

Adgangen efter den foreslåede § 68, stk. 7, nr. 1, til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse vil alene omfatte anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Servicelovens gældende § 68, stk. 7 (nr. 1 og 2), der med lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås ophævet, henviser til anmodninger fra "forældrene". Dette er u hensigtsmæssigt, da ordlyden kan give indtryk af, at bestemmelsen også omfatter forældre uden del i forældremyndigheden. Bestemmelsen kan dermed modsætningsvis give indtryk af, at forældre uden del i

forældremyndigheden kan begære hjemgivelse og få anmodningen behandlet i tvangsmæssige anbringelsessager, som ikke er omfattet af de særlige undtagelser i servicelovens § 68, stk. 7.

Det må antages ikke at være tilsigtet. Som det fremgår ovenfor under punkt 2.1.1, har det siden bistandsloven været forudsat, at det alene er forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, som kan begære hjemgivelse, ligesom det er disse parter, der kan samtykke til en frivillig anbringelse, jf. servicelovens § 52, stk. 1. Bemærkningerne til servicelovens § 68, stk. 7, giver ikke indtryk af, at det har været hensigten at ændre herved. Betegnelserne ”forældrene” og ”forældremyndighedsindehaveren” anvendes i bemærkningerne på en måde, der giver indtryk af, at disse betegnelser i her skal forstås synonymt. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, spalte 3389. Det må derfor antages, at bestemmelsen bør og hidtil har været fortolket snævert til alene at omfatte forældremyndighedsindehaveren.

For at sikre en klarere retsstilling og mere forståelige regler lægges der op til, der er i den foreslåede nye § 68, stk. 7, (og i det foreslåede nye stk. 8) vil blive henvist eksplicit til forældremyndighedsindehaveren og ikke til forældrene.

Den foreslåede ordning vil endvidere betyde, at det alene er, hvis forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge er væsentligt ændrede, og når sagen i øvrigt ikke er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten, at kommunalbestyrelsen vil have pligt til at realitetsbehandle anmodningen fra forældremyndighedsindehaveren.

Væsentligt ændrede forhold ved anbringelsesstedet vil således ikke medføre, at en anmodning om hjemgivelse i en sag om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 vil skulle realitetsbehandles. Det skyldes, at en anbringelse efter servicelovens § 58 aldrig kan være begrundet i forhold ved anbringelsesstedet, og ændrede forhold ved anbringelsesstedet kan derfor ikke i sig selv begrunde en hjemgivelse af barnet eller den unge, selvom det i nogen tilfælde vil kunne give anledning til, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted.

Ved væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold forstås, at forhold hos forældremyndighedsindehaveren, som afgørelsen om anbringelse uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, ikke længere er til stede. Det kan f.eks. være, hvis forældremyndighedsindehaveren, som har haft et misbrug af alkohol, har gennemført en misbrugsbehandling og er ude af misbruget. Det kan f.eks. også være, hvis forældremyndighedsindehaveren, som har haft en alvorlig psykisk lidelse, der betød, at de ikke var i stand til at drage omsorg for barnet eller den unge, har modtaget virksom behandling.

Ved væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold forstås, at forhold hos barnet eller den unge, som anbringelsen uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, er ændret betydeligt og i en positiv retning for barnet eller den unge. Det kan f.eks. være, hvis en ung, som har haft et alvorligt misbrug af hash, har gennemført misbrugsbehandling og er kommet ud af misbruget. Det kan også f.eks. være, hvis et barn eller en ung, som før anbringelsen har haft meget udadreagerende eller selvskadende adfærd, gennem en støttende indsats og behandling er blevet markant bedre i stand til at håndtere vrede og konflikt eller er ophørt med alvorlig selvskade.

Af hensyn til barnets eller den unges behov for stabilitet og kontinuitet er det af stor betydning, at ændringer af forældremyndighedsindehaverens eller barnets eller den unges forhold må antages at være varige og ikke af forbigående karakter. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forældremyndighedsindehaveren eller barnet eller den unge i en længere periode har været ude af misbrug. Hvornår det må antages, at ændringer er varige, vil bero på en konkret og individuel vurdering af forholdene i den enkelte sag og under hensyn til barnets eller den unges støttebehov.

Modtager kommunalbestyrelsen en anmodning fra forældrene om hjemgivelse, skal kommunalbestyrelsen indledningsvis vurdere, om der er grundlag for at behandle anmodning eller ej. Det vil betyde, at kommunen skal vurdere, om der væsentlige ændringer af relevante forhold.

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan foretage denne vurdering, jf. retssikkerhedslovens § 10. Der vil være tale om en afgrænset sagsoplysning, som alene

skal belyse, om der er væsentlige ændringer af relevante forhold. Der skal således ikke ske fuld sagsoplysning med henblik på at vurdere, om der er grundlag for hjemgivelse.

Oplysninger om forældremyndighedsindehaverens forhold må først og fremmest komme fra forældremyndighedsindehaveren selv, f.eks. ved at vedkommende fremsender en udtalelse fra egen læge eller lignende, der kan sandsynliggøre, at forældremyndighedsindehaverens forhold er ændret væsentligt. Der påhviler således ikke kommunalbestyrelsen en forpligtelse til at iværksætte f.eks. en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, medmindre forældremyndighedsindehaveren selv er fremkommet med oplysninger, som gør det overvejende sandsynligt, at eksempelvis forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge er væsentligt forbedrede.

Oplysninger om eventuelle væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold må kommunen som altovervejende udgangspunkt antages være i besiddelse af allerede som led i behandlingen af tvangsanbringelsessagen og kommunens løbende opfølgning og tilsyn med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 70 og § 148. Der vil dog i særlige tilfælde kunne være behov for at indhente oplysninger fra andre myndigheder, anbringelsesstedet m.v.

Som hovedregel må det antages, at vurderingen af, om forholdene er væsentligt ændrede, vil blive foretaget på grundlag af oplysninger, som forældremyndighedsindehaveren selv har fremsendt eller på anden vis må antages at være bekendt med, jf. ovenfor, og der vil derfor ikke være behov for at høre forældremyndighedsindehaveren forinden. I nogen tilfælde vil det dog kunne være nødvendigt at høre parterne, jf. § 19 i forvaltningsloves, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.

Kommunen vil efter omstændighederne skulle tale med barnet eller den unge, inden vurderingen foretages, jf. servicelovens § 48. Samtalen vil kunne undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet som led i den børnefaglige undersøgelse, eller hvis barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod. Det f.eks. kunne være tilfældet, hvis anmodningen om hjemgivelse er åbenlyst ubegrundet, eller hvis barnet eller den unge har afgørende behov for ro og for at blive skærmet. Ved vurderingen af, om en samtale kan undlades, skal det tillægges vægt, at der ikke her er tale om en undersøgelse af grundlaget for hjemgivelse, men alene en indledende afklaring af, om der grundlag for at behandle sagen, hvorfor hensynet til at skåne barnet eller den unge som udgangspunkt må veje tungere end ved en realitetsbehandling af en hjemgivelsessag, hvor barnets eller den unges interesse i at blive inddraget alt andet lige vil være væsentligt større.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at relevante forhold ikke er væsentligt ændrede, skal kommunen ikke realitetsbehandle anmodningen. Det vil indebære, at kommunalbestyrelsen ikke skal oplyse sagen yderligere, herunder iværksætte nye undersøgelser m.v., med henblik på at vurdere, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde anbringelsen. Der skal ikke træffes afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde. Sagen vil heller ikke skulle forelægges for børn og unge-udvalget til fornyet afgørelse efter § 58 eller § 68 a. Anbringelsessagen vil således ikke skulle genbehandles, herunder ved børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten.

Forældremyndighedsindehaveren vil kunne indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 retssikkerhedsloven. Ankestyrelsen vil alene kunne foretage en retlige efterprøvelse, jf. retssikkerhedslovens § 69, af kommunens beslutning om at afvise at behandle anmodningen om hjemgivelse. Det vil indebære, at Ankestyrelsen kan tage stilling til om, kommunens beslutning lider af retlige mangler, herunder bl.a. om de forvaltningsretlige love og grundsætninger og retssikkerhedslovens bestemmelser om sagsbehandling er blevet fulgt, om de faktiske oplysninger er korrekte, og om kommunalbestyrelsen har foretaget sin skønmæssige vurdering inden for lovens rammer. Ankestyrelsen vil ikke kunne tilsidesætte et lovligt skøn, og Ankestyrelsen vil ikke kunne tage stilling til, om der grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde den tvangsmæssige anbringelse. Ankestyrelsen vil som udgangspunkt skulle træffe sådanne afgørelser administrativt efter den almindelige bestemmelse i retssikkerhedslovens § 52 a, stk. 1, om Ankestyrelsens afgørelser i sager om klager over kommunalbestyrelsens afgørelser.

Det følger videre af den foreslåede ordning, at hvis kommunen finder, at der er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, barnet eller den unge, så skal kommunalbestyrelsen realitetsbehandle forældrenes anmodning om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis anbringelsessagen i øvrigt ikke er under behandling ved Ankestyrelsen eller byretten.

I så fald vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en videre oplysning af sagen i det omfang, der er behov for det, herunder iværksætte eventuelle undersøgelser, med henblik på at foretage en samlet vurdering af, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge. Det kan betyde, at den eksisterende børnefaglige undersøgelse skal opdateres/suppleres i fornødent omfang. Er der tidligere udarbejdet en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, barnet eller den unge, vil der i nogen tilfælde kunne være behov for at supplere/opdatere denne.

Kommunalbestyrelsen vil på den baggrund skulle foretage en helhedsvurdering af barnets eller den unges behov set i lyset af de væsentligt ændrede forhold. Var anbringelsen uden samtykke f.eks. begrundet i forhold ved både barnet eller den unge og forældrene, og er det alene f.eks. forældrenes forhold, som er væsentligt ændrede, skal kommunalbestyrelsen således vurdere, om ændringen af forældrenes forhold er tilstrækkelig til, at barnet eller den unge vil kunne hjemgives med supplerende støtte, eller om barnets eller den unges støttebehov gør det nødvendigt at opretholde anbringelsen.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er grundlag for hjemgivelse, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal samtidig revidere handleplanen og angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 11, der med lovforslaget bliver stk. 10.

Vurderer kommunalbestyrelsen, at der – uanset at et eller flere relevante forhold er væsentlige ændrede – ikke er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, skal kommunalbestyrelsen forelægge sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 58 eller § 68 a. Indstillingen til børn og unge-udvalget skal indeholde den børnefaglige undersøgelse, handleplanen, barnets eller den unges indstilling til anbringelsen og en vurdering af forældrenes kompetencer, jf. servicelovens § 59, stk. 1, nr. 1-3, der med lovforslaget bliver nr. 1, 3 og 4, og lovforslagets § 1, nr. 2. Forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal ligesom i dag have mulighed for at udtale sig overfor børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 74, stk. 2. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere ligesom i dag have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse, jf. servicelovens §§ 72 og 73.

Børn og unge-udvalgets afgørelse vil ligesom i dag kunne påklages til og behandles af Ankestyrelsen efter de særlige regler i servicelovens § 168 og retssikkerhedslovens §§ 52 b og 55. Det indebærer, bl.a., at forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal have mulighed for at udtale sig over for Ankestyrelsen. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse, jf. servicelovens § 168, stk. 4. Ankestyrelsen vil kunne foretage en fuld prøvelse af, om der er grundlag for at opretholde anbringelsen uden for hjemmet uden samtykke. Ankestyrelsen afgørelse vil ligesom i dag kunne indbringes for retten efter de særlige regler i servicelovens §§ 169-172.

Den foreslåede ordning vil således i praksis indebære, at der indføres en indledende screening af hjemgivelsesanmodninger fra forældrene, så der kun skal ske en realitetsbehandling af sagen i de tilfælde, hvor der grundlag for det, fordi relevante forhold er væsentligt ændrede. Dermed skærmes barnet eller den unge fra den omfattende proces, som en genbehandling af tvangsanbringelsessagen ved børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen og retten vil indebære. Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunalbestyrelsen også fremover vil skulle behandle en anmodning om hjemgivelse, der fremsættes af en ung, der er fyldt 15 år, og som er anbragt efter servicelovens § 58 (tvangsmæssig anbringelse) eller efter servicelovens § 68 a (videreført anbringelse), medmindre sagen er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, sådan som det også er tilfældet i dag. Der er ikke med denne del af den foreslåede ordning tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af retstilstanden.

For så vidt angår behandling af anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af børn og unge, som er anbragt efter servicelovens § 68 a (videreført anbringelse) vil den foreslåede ordning i vidt omfang indebære en videreførelse af de gældende regler i servicelovens § 68, stk. 6-10, med visse sproglige og redaktionelle ændringer.

Den foreslåede ordning vil betyde, at det præciseres, at kommunens adgang efter den foreslåede § 68, stk. 7, nr. 2, i serviceloven til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse af et barn som eller en ung, som er anbragt efter § 68 a, når forholdene ikke er væsentligt ændret, gælder anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Som det fremgår oven, henvises der i gældende § 68, stk. 7, som med lovforslaget foreslås ophævet, til ”forældrene” og ikke ”forældremyndighedsindehaveren”. Som det fremgår ovenfor, må betegnelsen forældrene dog her fortolkes snævert til at betyde forældremyndighedsindehaveren, hvorfor der er tale om en præcisering af gældende ret.

2.2. Gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke

2.2.1 Gældende ret

Efter servicelovens § 64, stk. 1, har kommunalbestyrelsen ansvaret for, at en række tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens §§ 51, 57 b, 58 og 63, § 68, stk. 2, og § 68 a og § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes. Disse afgørelser omfatter:

- Gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse under indlæggelse m.v. (servicelovens § 51).
- Børne- og ungepålæg (servicelovens § 57 b).
- Anbringelse uden for hjemmet uden samtykke (servicelovens § 58).
- Lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke (servicelovens § 63).
- Hjemgivelse (servicelovens § 68, stk. 2).
- Videreførelse af anbringelse (servicelovens § 68 a)
- Straksreaktion (§ 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)
- Foranstaltninger uden samtykke som led i et forbedringsforløb (§ 13, stk. 3 og 4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)
- Anbringelse uden samtykke som led i et forbedringsforløb (§ 14, stk. 2-4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)
- Gennemførelse af en ungefaglig undersøgelse under indlæggelse m.v. (§ 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Efter servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., har kommunen med henblik på fuldbyrdelse af afgørelser, hvor forældremyndighedsindehaveren ikke samarbejder om fuldbyrdelsen, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1. Kommunen kan alene eftersøge barnet eller den unge hos forældremyndighedsindehaveren. Opholder et barn eller en ung sig hos andre end forældremyndighedsindehaveren, kan kommunen ikke eftersøge og medtage barnet eller den unge efter reglerne i § 64, stk. 2, i serviceloven.

Kommunens beføjelser efter servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., gælder alene ved fuldbyrdelse af afgørelse omfattet af servicelovens § 64, stk. 1.

Kommunen kan endvidere efter servicelovens § 64, stk. 2, 2. pkt., hente og bringe barnet eller den unge til stedet, hvor et børn- og ungepålæg efter § 57 b i serviceloven skal opfyldes, eller stedet, hvor en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller et forbedringsforløb, jf. § 13, stk. 3 eller 4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal gennemføres.

Efter § 64, stk. 3, i serviceloven kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige

undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Med hjemmel i § 64, stk. 3, kan kommunen påse forholdene i hjemmet og herunder også tale med barnet eller den unge, men adgangen kan alene være af kortere varighed. Kommunen kan efter bestemmelsen få adgang til opholdsrum m.v. i hjemmet, men kan ikke efterse private gemmer, f.eks. skuffer, skabe eller andre steder, som ikke er umiddelbart synlige og tilgængelige, som det er tilfældet, hvis adgangen til hjemmet sker med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter servicelovens § 64, stk. 1, jf. stk. 2.

Kommunalbestyrelsens fuldbyrdelse skal ske i overensstemmelse med reglerne §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, jf. lov nr. 442 af 9. juni 2004 med senere ændringer. Heraf følger bl.a., at kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter servicelovens § 64, stk. 2 og 3, kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Tvangsindgrebet skal endvidere foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Efter § 64, stk. 4, i serviceloven yder politiet bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter bestemmelsens stk. 2 og 3. Rammerne for politiets magtanvendelse i forbindelse med denne bistand fremgår navnlig af §§ 15 og 16 i lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015 med senere ændringer. Heraf følger bl.a., at politiet i forbindelse med sin bistand til kommunerne vil kunne anvende magt, forudsat at magtanvendelse er nødvendig og forsvarlig ved udøvelsen af bistanden. Dette indebærer bl.a., at magt kun må anvendes, hvis mindre indgribende midler ikke findes at være tilstrækkelige.

Efter § 64, stk. 5, i serviceloven udarbejder Social- og Indenrigsministeriet årligt en opgørelse over kommunernes anvendelse af § 64, stk. 3, om adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig som led i en børnefaglig undersøgelse.

2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Når et barn eller en ung har behov for særlig støtte, er det afgørende, at den rette indsats bliver sat i værk hurtigt og skånsomt. Det gælder også i de meget konfliktyldte sager, hvor forældrene eller barnet eller den unge trods tæt inddragelse – eller forsøg herpå - ikke vil samarbejde om indsatsen.

Når kommunens børn og unge-udvalg har truffet afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, har kommunalbestyrelsen ansvaret for, at afgørelsen fuldbyrdes. Servicelovens § 64, stk. 2, giver uden retskendelse og mod behørig legitimation kommunen adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge eller medtage barnet eller den unge med henblik på at fuldbyrde afgørelsen. Kommunen har endvidere mulighed for at anmode om politiets bistand hertil i de særlige tilfælde, hvor det er nødvendigt.

Kommunen har imidlertid ikke samme adgang til at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted, der træffes uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år. Er det i helt særlige tilfælde trods tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældrene og tæt dialog med barnets eller den unges aktuelle anbringelsessted ikke muligt at opnå f.eks. barnets eller den unges eller forældrenes frivillige medvirken til, at afgørelsen gennemføres, kan det betyde, at ændringen af anbringelsesstedet ikke kan effektueres. Og det er vel at mærke selvom kommunens børn og unge-udvalg og eventuelt Ankestyrelsen og retten – under hensyn til barnets eller den unges behov for kontinuitet i anbringelsen – har vurderet, at barnets eller den unges behov for støtte bedst imødekommes ved en ændring af anbringelsesstedet.

Det kan i værste fald betyde, at barnet eller den unge ikke får den hjælp, barnet eller den unge har brug for, f.eks. behandling på en specialiseret døgninstitution.

Folketingets Ombudsmand har ved brev af 15. november 2016 rettet henvendelse til det daværende Social- og Indenrigsministerium og bedt ministeriet oplyse, om ministeriet mener, at der er grundlag for at søge tilvejebragt en hjemmel til tvangsfuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted – også i de tilfælde, hvor barnet opholder sig hos andre end forældremyndighedsindehaverene.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, hvor et barn eller en ung skal flyttes fra ét anbringelsessted til et andet, som altovervejende udgangspunkt bør effektueres i dialog og samarbejde med barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet. Kommunen bør gennem tæt inddragelse søge at opnå de pågældendes frivillige medvirken med henblik på at sikre en skånsom proces for barnet eller den unge og de øvrige involverede.

Det kan f.eks. ske ved, at barnet eller den unge sammen med de biologiske forældre og barnets eller den unges nuværende plejeforældre eller kontaktpædagoger besøger det kommende anbringelsessted, ligesom sagsbehandleren bør tale med barnet eller den unge og de voksne omkring ham eller hende om, hvad der skal ske, og hvorfor er det nødvendigt, og lytte til barnets eller den unges ønsker og bekymringer. Det vil ofte også være vigtigt som led i forberedelsen at tale med barnet eller den unge om, hvordan kontakten med f.eks. venner, biologisk familie og plejefamilie eller personale på en institution, som barnet eller den unge er knyttet, kan understøttes efterfølgende.

Det er dog samtidig ministeriets opfattelse, at der kan være helt særlige tilfælde, hvor det trods tæt inddragelse og dialog ikke er muligt at opnå f.eks. barnets eller den unges frivillige medvirken, og hvor det ikke desto mindre er af afgørende betydning af hensyn til barnets eller den unges bedste at afgørelsen fuldbyrdes. Det er derfor ministeriets vurdering, at der med henblik på sådanne helt særlige tilfælde er behov for at ændre servicelovens § 64, så det sikres, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke kan fuldbyrdes og eventuelt med politiets bistand. Formålet er at sikre, at barnet eller den unge kan få den hjælp og støtte, det har behov for.

Når en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke skal effektueres, vil barnet eller den unge typisk opholde sig på sit nuværende anbringelsessted og ikke hos forældrene. Der er derfor behov for at give kommunen adgang til at hente et barn eller en ung på et anbringelsessted og eventuelt med politiets bistand med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke på samme vis som kommunen i dag kan hente barnet eller den unge hos forældremyndighedsindehaveren med politiets bistand i sager om anbringelse uden samtykke, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

En sådan adgang uden retskendelse og mod behørig legitimation og eventuelt med politiets bistand til at hente barnet eller den unge på anbringelsesstedet er indgribende over for barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet. Adgangen bør derfor kun anvendes i helt særlige tilfælde, hvor det er afgørende betydning for barnets eller den unges bedste. Det er ministeriets vurdering, at der vil være tale om ganske få tilfælde, hvor det vil være nødvendigt. En sådan ændring af serviceloven vil således alene vedrøre den meget lille andel af sager om ændret anbringelsessted uden samtykke, som er så konfliktefyldte, at der i helt særlige tilfælde af hensyn til barnets eller den unges bedste eventuelt kan være behov for politiets bistand i forbindelse med afhentning af barnet eller den unge på et anbringelsessted.

Fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser med politiets bistand kan opleves meget indgribende af barnet eller den unge, forældrene og eventuelle andre involverede personer. Det kan være tilfældet ved fuldbyrdelse af f.eks. afgørelser om anbringelse uden samtykke efter de gældende regler i servicelovens § 64 og vil også kunne være tilfældet ved en ordning, der giver hjemmel til tvangsmæssigt at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke i helt særlige tilfælde.

Selvom særlig støtte til børn og unge altid skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste, jf. servicelovens § 46, stk. 1, 2. pkt., så er der derfor efter ministeriets opfattelse behov for at tydeliggøre i serviceloven, at også fuldbyrdelsen af tvangsmæssige afgørelser skal foretages med henblik på sikre barnets eller den unges bedste og skal tilrettelægges og gennemføres under hensyn til dette formål.

Fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser efter de særlige regler i servicelovens § 64 skal allerede efter gældende ret ske under iagttagelse af reglerne i §§ 2-8 lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb, herunder proportionalitetsprincippet m.v.

Det er dog ministeriets opfattelse, at der er behov for at tydeliggøre i serviceloven, at fuldbyrdelse af afgørelser om bl.a. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke og ændret anbringelsessted uden samtykke altid skal ske så skånsomt som omstændighederne tillader, og at kommunen altid skal forsøge at undgå, at det bliver nødvendigt at gennemtvinge en afgørelse. Hensigten er, at det så vidt muligt helt skal undgås, at det bliver nødvendigt at rekvirere politiets bistand ved fuldbyrdelsen af sådanne afgørelser.

En sådan tydeliggørelse af hensynet til barnets eller den unges bedste og pligten til at sikre en så skånsom fuldbyrdelse som muligt med tæt inddragelse af barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og eventuelt andre involverede personer i barnets eller den unges familie og netværk, f.eks. søskende eller en plejefamilie, skal bidrage til at sikre barnets eller den unges bedste og retssikkerheden for barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren, anbringelsesstedet m.v.

Endelig er det ministeriets opfattelse, at der af hensyn til retssikkerheden for barnet eller den unge, forældrene og anbringelsesstedet vil være behov for at kunne følge anvendelsen af ordning, der vil give hjemmel til at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke med politiets bistand i helt særlige tilfælde. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at en ny hjemmel ledsages af et krav til kommunerne om at registrere sådanne eventuelle episoder og indberette dem til Ankestyrelsen. For at sikre at barnets eller den unges høres og får mulighed for at sætte ord på oplevelsen, bør barnets eller den unges beskrivelse af episoden indgå i indberetningen.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 3, at ændre servicelovens § 64, stk. 1, så bestemmelsen fremover også vil omfatte fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Ved lovforslagets § 1, nr. 4, foreslås derfor videre, at der indsættes et nyt stk. 3 i servicelovens § 64, hvorefter kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændring af barnets eller den unges anbringelsessted efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås samtidig med lovforslagets § 1, nr. 5, at ændre servicelovens § 64, stk. 4, som med lovforslagets § 1, nr. 4, vil blive stk. 5, så det vil fremgå, at politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter servicelovens § 64, stk. 2-4, dvs. også efter det foreslåede nye stk. 3.

Men foreslåede ordning lægges der op til at indføre regler, som skal sikre, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke kan fuldbyrdes også i de ganske få meget konfliktfyldte tilfælde, hvor f.eks. barnet eller den unge vedvarende modsætter sig, og hvor det af hensyn til barnets eller den unges bedste og ud fra en afvejning af hensynet til barnets eller den unges støttebehov og hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod unødige indgreb, er afgørende nødvendigt af afgørelsen bliver effektueret.

Den foreslåede ordning vil ikke indebære nogen ændring af de gældende regler i serviceloven om selve afgørelsen om ændret anbringelsessted uden samtykke. Det er således alene afgørelsens fuldbyrdelse, som ordningen lægger op til at ændre.

Udgangspunktet vil således ligesom i dag være, at en afgørelse om ændret anbringelsessted vil kræve samtykke forældremyndighedsindehaveren og fra barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, jf. servicelovens gældende § 69, stk. 2. Vurderer kommunen, at det af hensyn til barnets eller den unges behov er nødvendigt, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted, som bedre kan imødekomme barnets eller den

unge støttebehov, skal kommunen i dialog med barnet eller den unge og forældrene søge at opnå deres tilslutning hertil.

I de tilfælde, hvor der ikke kan opnås samtykke til ændringen, vil sagen ligesom i dag skulle behandles efter de særlige regler og krav, der er fastsat i servicelovens § 69, stk. 3-5. Afgørelsen vil således skulle træffes af børn og unge-udvalget, der under hensyn til formålet med anbringelsen og barnets eller den unges behov for kontinuitet i opvæksten skal vurdere, om barnets behov for støtte bedst imødekommes ved en ændring af anbringelsesstedet. Kommunalbestyrelsens indstilling til børn og unge-udvalget vil ligesom i dag bl.a. skulle indeholde en beskrivelse af barnets eller den unges holdning til ændringen af anbringelsessted og en udtalelse fra barnets eller den unges nuværende anbringelsessted. I indstillingen vil der desuden fortsat skulle indgå en beskrivelse af, hvorvidt supplerende støtte til barnet eller den unge vil kunne imødekomme barnets eller den unges støttebehov ved fortsat ophold på det nuværende anbringelsessted samt en beskrivelse af et nyt anbringelsessteds forventede egnethed til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte og nære og stabile voksne.

Ligesom i dag vil der forud for afgørelsen skulle afholdes en samtale med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48. Samtalen skal sikre, at barnet eller den unge høres og inddrages i sagen, og at barnets eller den unges holdning til den påtænkte ændring bliver belyst. Barnet eller den unge vil fortsat efter servicelovens § 48 a have ret til en bisidder, f.eks. fra Børns Vilkår eller en anden bisidder, som barnet eller den unge som udgangspunkt selv har valgt.

Forud for behandling af sagen i børn og unge-udvalget vil barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehaver ligesom i dag skulle gøres opmærksom på deres ret til at se sagens akter, ligesom forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, fortsat vil have ret til at udtale sig over for børn og unge-udvalget. Både forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, vil ligesom i dag have ret til gratis advokatbistand efter servicelovens § 72.

Barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehaver vil som i dag kunne klage til Ankestyrelsen over børn og unge-udvalgets afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke, og Ankestyrelsens afgørelse vil kunne indbringes for retten, jf. servicelovens §§ 168-171.

Den foreslåede ordning vil indebære, at servicelovens § 64 ændres, så det vil fremgå, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes.

Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til forældremyndighedsindehaverens bopæl eller til et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Politiet vil efter den foreslåede ordning kunne yde bistand til kommunen ved udøvelsen af disse beføjelser.

Kommunalbestyrelsens fuldbyrdelse vil skulle ske i overensstemmelse med reglerne i §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, herunder bl.a. proportionalitetsprincippet. Kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter de foreslåede bestemmelser må således kun anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

Det foreslås derudover med lovforslagets § 1, nr. 6, at der indsættes et nyt stk. 6 i servicelovens § 64, som skal tydeliggøre, at fuldbyrdelse af afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1, skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 6, vil gælde ved fuldbyrdelse af alle afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1, med de ændringer, der foreslås i lovforslagets § 1, nr. 3. Bestemmelsen vil bl.a. gælde ved fuldbyrdelse af afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke og ændret anbringelsessted uden samtykke.

Det følger allerede i dag af formålsbestemmelsen i servicelovens § 46, at særlig støtte til børn og unge, herunder også tvangsmæssige foranstaltninger, skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Den foreslåede ordning vil indebære, at det tydeliggøres, at også selve fuldbyrdelsen af en sådan afgørelse skal sikre barnets eller den unges bedste, dvs. at afgørelsen skal fuldbyrdes på en måde, der varetager hensynet til barnets eller den unges bedste. En lignende tydeliggørelse af hensynet til barnets bedste ved fuldbyrdelse af visse afgørelser er for nyligt indført på det familieretlige område med en ændring af retsplejeloven i forbindelse med oprettelsen af Familieretshuset, jf. § 15, nr. 20 (retsplejelovens § 456 p, 1. pkt.), i lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven)

Den foreslåede ændring vil bl.a. indebære, at det tydeliggøres, at fuldbyrdelsen af afgørelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en måde, der er så skånsom som muligt over for barnet eller den unge, forældrene, anbringelsesstedet samt eventuelle øvrige børn og unge i hjemmet eller på anbringelsesstedet og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges integritet. Der kan f.eks. være behov, at de biologiske forældre, plejeforældre, bedsteforældre, kontaktpædagoger eller andre, som barnet eller den unge er tryk ved, er til stede ved afhentningen af barnet eller den unge og sammen med sagsbehandler ledsager barnet eller den unge.

Det foreslås endvidere tydeliggjort i serviceloven, at kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod.

Herved forstås, at kommunen både forud for, at afgørelsen træffes, og når afgørelsen herefter skal effektueres, skal sørge for en tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren med henblik på så vidt muligt at opnå forståelse for afgørelsen og sikre en skånsom fuldbyrdelse. Der kan også efter omstændighederne være behov for inddragelse af andre personer i barnets eller den unges familie eller netværk. Det gælder især personer i familien eller netværket, som barnet eller den unge er nært knyttet til, og som opholder sig sammen med barnet eller den unge i hjemmet eller på anbringelsesstedet, herunder f.eks. søskende, en plejefamilie, m.v. Vedrører sagen fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke vil tæt inddragelse af den nuværende plejefamilie/institution ofte kunne bidrage til at understøtte en god og skånsom proces for barnet eller den unge.

Som led i inddragelsen bør kommunen bl.a. søge at forklare baggrunden for afgørelsen, og hvad den vil betyde for barnets eller den unges hverdag, herunder f.eks. hvordan og i hvilket omfang samvær og kontakt tænkes understøttet. Kommunen bør også forklare, hvordan fuldbyrdelsen helt konkret forventes at forløbe.

Der vil efter omstændighederne kunne være behov for, at kommunen ad flere omgang forsøger at opnå barnets eller den unges, forældremyndighedsindehaverens og eventuelle andre medlemmer af barnets eller den unges familie eller netværk, herunder f.eks. en plejefamilie, frivillig medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse. Hvor vedholdende kommunen skal være vil altid bero på en konkret og individuel vurdering under hensyn til barnets eller den unges bedste, som uddybet nedenfor.

Kommunen skal således så vidt muligt søge undgå, at det bliver nødvendigt at fuldbyrde afgørelse med beføjelser, som følger af servicelovens gældende § 64 og de ændringer, som følger af lovforslagets § 1, nr. 3-5.

Det følger af den foreslåede ordning, at kommunen i særlige tilfælde vil kunne undlade at afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaveren, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, hvis hensynet til

barnets eller den unges bedste taler afgørende imod. Herved forstås, at undladelsen alene kan ske af hensyn til barnets eller den unges bedste, og at der skal være tale om tungtvejende grunde.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der vurderes at være risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling, f.eks. på grund af overgreb eller omsorgssvigt, og hvis barnets eller den unges øjeblikkelige behov for støtte betyder, at fuldbyrdelsen ikke afvente kommunens forsøg på at opnå de pågældende frivillige medvirken. Det vil også efter omstændighederne kunne være tilfældet, hvis der er grund til at antage, at forældrene eller andre vil søge at unddrage barnet eller den unge, herunder f.eks. ved rejse ud af landet med barnet eller den unge, inden fuldbyrdelsen.

Det følger af den foreslåede ordning, at hvis der er behov for at fuldbyrde en afgørelse tvangsmæssigt, herunder med politiets bistand, fordi det trods grundigt forarbejde og tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældrene og eventuelle andre personer ikke er muligt at opnå deres frivillige medvirken til, at afgørelsen fuldbyrdes, skal kommunen foretage en afvejning af på den ene side hensynet til barnets eller den unges behov for støtte og på den anden hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod en fuldbyrdelse, som barnet eller den unge vil kunne opleve som indgribende.

Kommunen skal som led i afvejningen vurdere, om det af hensyn til barnets eller den unges bedste er afgørende, at afgørelsen fuldbyrdes og uden (yderligere) forsinkelse, eller om det af hensyn til barnets eller den unges bedste vil være bedre at arbejde yderligere med barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og eventuelt barnets eller den unges plejefamilie eller andre personer i barnets eller den unges familie eller netværk med henblik på at opnå deres forståelse for og samarbejde om afgørelsens effektivering.

Der skal ved afvejningen tages højde for barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne. Er der således f.eks. tale om et barn under skolealderen, vil dette som hovedregel tale imod fuldbyrdelse af en afgørelse med politiets bistand, da barnet pga. sin alder må antages at have vanskeligt ved at forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles voldsom. Der kan dog være situationer, hvor det af hensyn til barnets eller den unges behov vil være nødvendigt at gennemtvinge afgørelsen med politiets bistand, også selvom der er tale om et barn under skolealderen, f.eks. hvis barnet, skal fjernes fra hjemmet på grund af omsorgssvigt eller overgreb mod barnet begået af forældrene. Det samme vil gælde, hvis der er tale om børn og unge, som pga. betydeligt nedsat psykisk funktionsevne vil have vanskeligt ved at forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles indgribende.

Er der tale om et barn eller en ung, som skal flyttes mod sin vilje fra f.eks. en plejefamilie til en døgninstitution for at modtage en meget specialiseret pædagogisk behandling, som barnet eller den unge ikke vil kunne få under sit fortsatte ophold i plejefamilien, må det som hovedregel antages, at støtten alene bør gennemføres i dialog med barnet eller den unge, forældrene og anbringelsesstedet og uden politiets bistand. Kun i helt særlige tilfælde, hvor barnets eller den unges behov for ændret støtte er akut og/eller meget betydeligt, vil der ud fra hensynet til barnets eller den unges bedste kunne være grundlag for fuldbyrdelse af afgørelsen med politiets bistand.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde i tillæg til reglerne i §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb, herunder bl.a. proportionalitetsprincippet, som fortsat vil finde anvendelse.

Det foreslås videre i lovforslagets § 1, nr. 6, at der indsættes et nyt stk. 7 i servicelovens § 64, der vil fastsætte, at fuldbyrdelse af en afgørelse, jf. det foreslåede nye stk. 3 i servicelovens § 64, hvor politiet yder bistand til kommunen i forbindelse hermed, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der skal udarbejdes en årlig rapport over anvendelsen af bestemmelsen,

Den foreslåede ordning vil betyde, at kommunen skal registre og indberette eventuelle sager, hvor politiet yder bistand til kommunen ved afhentning af barnet eller den unge uden retskendelse og mod behørig

legitimation på et anbringelsessted med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Registreringen vil skulle indeholde kommunens begrundelse for at anmode om politiets bistand. Barnet eller den unge vil skulle gøres bekendt med registreringen, og barnets eller den unges oplevelse af situationen vil skulle indgå i indberetningen til Ankestyrelsen. På baggrund af indberetningerne vil årligt blive udarbejdet en rapport, som oversendes til Folketinget.

Endelig forslås det i lovforslagets § 1, nr. 7, at der fastsættes en tilsvarende pligt for kommunerne til at registrere og indberette anvendelsen af servicelovens § 64, stk. 3, som med lovforslagets § 1, nr. 4, bliver stk. 4, til Ankestyrelsen.

Hidtil er redegørelserne udarbejdet ved, at Ankestyrelsen har kontaktet samtlige kommuner med spørgsmål om det seneste år eller de seneste års anvendelse af bestemmelsen. Kommunerne har herefter manuelt skulle fremsøge og gennemgå de relevante sager, for at kunne oplyse i hvilket omfang kommunen har anvendt § 64, stk. 3, i den pågældende periode.

Den foreslåede ordning vil indebære en forenkling af sagsgangen for kommunerne i forbindelse med indberetning af de relevante oplysninger til Ankestyrelsen, da kommunerne fremover vil kunne registrere og indberette de nødvendige oplysninger i sammenhæng med gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse.

2.3. Adgang for Ankestyrelsen til at træffe afgørelse om samvær i anbringelsessager

2.3.1. Gældende ret

Ankestyrelsen kan efter servicelovens § 65, stk. 1, af egen drift tage sager om særlig støtte til børn og unge op, når det må antages, at en kommunalbestyrelse i en konkret sag ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller ikke har truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste, jf. dog servicelovens § 65, stk. 6. Ankestyrelsen kan da pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller at træffe de fornødne afgørelser.

Hvis der er behov for foranstaltninger efter servicelovens §§ 52 eller 52 a, og kommunalbestyrelsen undlader at iværksætte disse i fornødent omfang, kan Ankestyrelsen selv træffe en foreløbig afgørelse om foranstaltninger, jf. servicelovens § 65, stk. 2, 1. pkt. Ankestyrelsen kan dog ikke træffe en foreløbig afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, når afgørelsen vedrører et barn eller en ung i et forbedringsforløb efter §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. servicelovens § 65, stk. 2, 2. pkt. Ankestyrelsen skal orientere Ungdomskriminalitetsnævnet om tilfælde omfattet af servicelovens § 65, stk. 2, 2. pkt. og om afgørelser efter servicelovens § 65, stk. 2, 1. pkt., når afgørelsen vedrører et barn eller en ung, der er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Det følger endvidere af servicelovens § 65, stk. 3, at Ankestyrelsen selv kan træffe visse tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens regler, herunder bl.a. om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, når betingelserne herfor er opfyldt. Ankestyrelsen kan således selv træffe afgørelse efter servicelovens §§ 51 (gennemførelse af børnefaglig undersøgelse under indlæggelse m.v.), 58 (anbringelse uden samtykke), 63 (lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke) og 68 a (videreført anbringelse).

Ankestyrelsen kan dog ikke træffe afgørelse efter servicelovens § 65, stk. 1 og 3, i sager om et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Det fremgår af servicelovens § 65, stk. 6, 1. pkt. I sådanne sager kan Ankestyrelsen træffe afgørelse om at pålægge kommunalbestyrelsen at forelægge sagen for Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. servicelovens § 65, stk. 6, 2.

pkt. Ankestyrelsen skal orientere Ungdomskriminalitetsnævnet om afgørelser efter servicelovens § 65, stk. 6, 2. pkt.

Ankestyrelsen kan pålægge kommunalbestyrelsen at gennemføre de afgørelser, som Ankestyrelsen har truffet efter servicelovens § 65, stk. 1-3, og kan desuden bestemme, at afgørelserne skal gennemføres inden for en nærmere angivet tidsfrist, når det må anses for nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste, jf. servicelovens § 65, stk. 4.

Hvis borgere, fagpersoner eller andre har grund til at antage, at kommunalbestyrelsen ikke har foretaget eller truffet de i serviceloven foreskrevne fornødne sagsbehandlingsskridt eller afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste, kan disse underrette Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 65, stk. 5.

Ankestyrelsen vurderer herefter, om der er grundlag for at tage sagen op efter servicelovens § 65, stk. 1.

Det følger derudover af servicelovens § 75, stk. 5, 1. pkt., at direktøren for Ankestyrelsen kan træffe en række foreløbige afgørelser efter serviceloven og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (herefter voksenansvarsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 764 af 3. august 2019, når betingelserne herfor er opfyldt, jf. servicelovens § 75, stk. 1.

Direktøren for Ankestyrelsen har således samme kompetence som formanden for kommunens børn og unge-udvalg til at træffe foreløbige afgørelser efter servicelovens §§ 51, 58 og 63, § 63 a, stk. 1, § 63 b, stk. 1, § 63 c, stk. 1 og 3, § 68 a, § 69, stk. 3, § 71, stk. 3-5, og § 78, stk. 4, samt efter voksenansvarslovens §§ 11, stk. 1 og 2, og § 15, stk. 1, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i kommunens børn og unge-udvalget.

Direktøren for Ankestyrelsen har endvidere samme kompetence som formanden for børn og unge udvalget til i sager om et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, at træffe foreløbige afgørelser efter servicelovens §§ 63 og 68 a, § 71, stk. 3-5, og § 78, stk. 4, efter voksenansvarslovens § 11, stk. 2, og § 15 og efter § 14, stk. 2-4, § 15, stk. 1, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1 og 2, § 24, stk. 1, og § 32, stk. 1 og 2, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Forældremyndighedsindehaveren og eventuelle andre parter, jf. servicelovens § 72, skal inden 24 timer efter iværksættelsen af en foreløbig afgørelse have skriftlig meddelelse om afgørelsen samt en begrundelse for afgørelsen, jf. servicelovens § 74, stk. 2, jf. stk. 3. Meddelelsen skal tillige indeholde oplysning om retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og til at udtale sig om sagen samt om retten til vederlagsfri advokatbistand,

Den foreløbige afgørelse har gyldighed i 1 måned, jf. dog de frister der er nævnt i servicelovens § 75, stk. 4, 2. og 3. pkt. Direktøren kan undtagelsesvis bestemme, at den foreløbige afgørelse skal godkendes af Ankestyrelsen inden for den frist, der er nævnt i stk. 3, jf. servicelovens § 75, stk. 5, 2. og 3. pkt.

Hvis børn og unge-udvalget eller, når et barn eller en ung er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb efter §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, Ungdomskriminalitetsnævnet ikke inden 1 måned træffer afgørelse i overensstemmelse med direktørens foreløbige afgørelse, skal børn og unge-udvalget eller Ungdomskriminalitetsnævnet umiddelbart orientere Ankestyrelsen herom, jf. servicelovens § 75, stk. 6, 1. pkt.

Børn og unge-udvalgets eller Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse har ikke virkning, før direktøren snarest muligt og senest 10 dage efter afgørelsen har taget stilling til, om afgørelsen skal have virkning, jf. servicelovens § 75, stk. 6, 2. pkt.

Hvis direktøren træffer afgørelse om, at børn og unge-udvalgets eller Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse ikke skal have virkning, træffer Ankestyrelsen afgørelse efter reglen i § 65, stk. 3, senest 8 uger efter børn og unge-udvalgets afgørelse, jf. servicelovens § 75, stk. 6, 3. pkt. Ankestyrelsens afgørelse efter

servicelovens § 75, stk. 6, 3. pkt. træffes dog efter servicelovens §§ 63 og 68 og efter § 14, stk. 2-4, og § 32, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når sagen vedrører et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Ankestyrelsen kan efter § 65, stk. 1, i serviceloven af egen drift tage sager op om udsatte børn og unge, når en kommune ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets bedste. I disse tilfælde kan Ankestyrelsen pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt, som f.eks. at afholde en børnesamtale eller at udarbejde en handleplan for støtten til barnet eller at træffe de fornødne afgørelser.

Ankestyrelsen kan desuden efter servicelovens § 65, stk. 3, selv træffe afgørelse om bl.a. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke eller videreført anbringelse.

Servicelovens § 65, stk. 3, giver imidlertid ikke adgang til, at Ankestyrelsen selv kan træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71, herunder om omfang og udøvelse af samvær, støttet samvær, overvåget eller afbrudt samvær. Dog kan direktøren for Ankestyrelsen i hastende tilfælde efter servicelovens § 75, stk. 5, træffe foreløbig afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær.

Det finder Social- og Indenrigsministeriet er uhensigtsmæssigt af flere grunde.

I forhold til afgørelse om omfang eller udøvelse af samvær eller støttet samvær efter servicelovens § 71, stk. 2, tager de nuværende regler således ikke højde for, at der kan være situationer, hvor hensynet til barnets eller den unges bedste og formålet med anbringelsen tilsiger, at sagen ikke bør afvente, at kommunalbestyrelsen efter pålæg fra Ankestyrelsen træffer de nødvendige afgørelser.

Det kan f.eks. være i en situation, hvor kommunalbestyrelsen i en længere periode har undladt at sørge for, at barnets eller den unges forbindelse med f.eks. forældre, bedsteforældre, søskende eller en tidligere plejefamilie, som barnet er nært knyttet til, holdes ved lige, og hvor dette ikke er begrundet i hensynet til at beskytte barnets eller den unges sundhed eller udvikling eller beskytte barnet eller den unge mod overgreb.

Her kan hensynet til barnets eller den unges bedste, herunder hensynet til barnets eller den unges mulighed for at bevare nære relationer til netværket tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse om omfang og udøvelse af samvær eller støttet samvær, hvis dette vurderes nødvendigt, så sagen ikke forsinkes yderligere.

Der kan også være andre situationer, hvor Ankestyrelsen selv bør kunne træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71, stk. 2. Det kan f.eks. være i det tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om omfang og udøvelse af samvær med forældrene, men hvor samværet inden for de fastsatte rammer og vilkår ikke er til barnets eller den unges bedste, f.eks. fordi der er behov for støttet samvær. Hvis behovet for at justere rammerne for samvær vurderes at være hastende af hensyn til barnets eller den unges bedste, taler det for, at sagen ikke bør skulle afvente, at kommunalbestyrelsen træffer de fornødne afgørelser efter pålæg fra Ankestyrelsen.

De gældende regler tager heller ikke højde for, at der kan være situationer, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at Ankestyrelsen selv kan træffe afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens § 71, stk. 3-5, selvom der ikke er tale om en situation omfattet af reglerne om foreløbige afgørelser efter servicelovens § 75.

I sager, hvor Ankestyrelsen af egen drift træffer afgørelse om f.eks. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, eller ved behandling af klager over en anbringelse vil der således i nogen tilfælde være grundlag for også at træffe afgørelse om, at barnets eller den unges samvær eller kontakt med forældrene eller bestemte personer fra netværket for en periode skal være overvåget, eller at forbindelsen for en periode skal afbrydes. Her bør afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær kunne træffes af Ankestyrelsen samtidig med afgørelsen om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, hvis hensynet til barnets eller den unges bedste

og sagens omstændighederne i øvrigt tilsiger det, også selvom der ikke er tale om en akutafgørelse efter servicelovens § 75.

Det er således ministeriets opfattelse, at der er behov for at ændre servicelovens § 65, stk. 3, så bestemmelsen fremover vil give Ankestyrelsen adgang til at træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71, når hensynet til barnets eller den unges bedste tilsiger det, og betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Det skal bidrage til at sikre en bedre beskyttelse af barnets eller den unges ret til samvær og kontakt med forældre og netværk under hensyntagen barnets eller den unges bedste og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed eller udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at servicelovens § 65, stk. 3, ændres, så bestemmelsen fremover også vil give Ankestyrelsen adgang til selv at træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71.

Den foreslåede ordning vil bl.a. indebære, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse efter servicelovens § 71, stk. 2, 1. pkt., om omfanget og udøvelsen af samvær og kontakt mellem barnet eller den unge og forældre eller netværk og vil kunne fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Det vil også omfatte adgang til at træffe afgørelse om samvær mellem barnet eller den unge og f.eks. en tidligere plejefamilie, som barnet eller den unge har knyttet til, og som derfor må betragtes som en del af barnets eller den unges netværk.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet i en situation, hvor kommunalbestyrelsen i en længere periode har undladt at sørge for, at barnets eller den unges forbindelse med f.eks. forældre, bedsteforældre, søskende eller en tidligere plejefamilie, som barnet er nært knyttet til, holdes ved lige, og hvor dette ikke er begrundet i hensynet til at beskytte barnets eller den unges sundhed eller udvikling eller beskytte barnet eller den unge mod overgreb. Her vil hensynet til barnets eller den unges bedste, herunder hensynet til barnets eller den unges mulighed for at bevare nære relationer til netværket, efter omstændighederne kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse om omfang og udøvelse af samvær eller støttet samvær, hvis dette vurderes nødvendigt, så sagen ikke forsinkes yderligere.

Hvor længe kommunen skal have undladt at sørge for, at forbindelsen holdes ved lige, før Ankestyrelsen selv bør træffe afgørelse frem for at pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingskridt eller træffe de fornødne afgørelser, vil bero på en konkret og individuel vurdering i det enkelte tilfælde. Ved vurderingen heraf skal der bl.a. lægges vægt på barnets eller den unges tilknytning til den eller de pågældende, som samværet vedrører, og/eller barnets eller den unges behov og mulighed for fremadrettet at skabe og bevare nære relationer til vedkommende.

Ankestyrelsen vil desuden efter den foreslåede ordning med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, kunne træffe afgørelse om, at samværet mellem forældrene og barnet eller den unge skal støttes ved, at der er en tredjeperson til stede (støttet samvær), jf. servicelovens § 71, stk. 2, 4. pkt. Det vil efter omstændighederne f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor kommunalbestyrelsen har tilrettelagt eller fastsat samvær med forældrene, men hvor samværet inden for de fastsatte rammer og vilkår ikke er til barnets eller den unges bedste, f.eks. fordi der er behov for støttet samvær. Hvis behovet for at justere rammerne for samvær vurderes at være hastende af hensyn til barnets eller den unges bedste, vil det efter omstændighederne kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse, så sagen ikke skal afvente, at kommunalbestyrelsen træffer de fornødne afgørelser efter pålæg fra Ankestyrelsen.

Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens § 71, stk. 3-5, når betingelserne herfor er opfyldt, også selvom sagen ikke så hastende, at der er grundlag for en foreløbig afgørelse efter servicelovens § 75, stk. 5.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet i en sag, som Ankestyrelsen rejser af egen drift, og hvor Ankestyrelsen træffer afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke, og hvor Ankestyrelsen desuden vurderer, at det af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling er nødvendigt at træffe afgørelse om, at samvær mellem barnet eller den unge og forældrene for en periode skal

afbrydes eller bliver overvåget. Det vil tilsvarende efter omstændighederne kunne være tilfældet ved behandling af klager over anbringelse uden for hjemmet.

Den foreslåede ordning ændrer ikke ved Ankestyrelsens adgang efter servicelovens § 65, stk. 1, til at pålægge en kommunalbestyrelse at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser. Udgangspunktet vil således fortsat være, at kommunen må antages at have det bedste kendskab til barnet eller den unge, familien og netværket, og dermed som hovedregel er nærmest til at træffe de fornødne afgørelser om samvær, herunder efter pålæg fra Ankestyrelsen. Det vil således kun være i de tilfælde, hvor hensynet til barnets eller den unges behov og omstændighederne i den konkrete sag tilsiger det, at Ankestyrelsen selv vil skulle træffe afgørelse om samvær.

2.4. Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling

2.4.1. Gældende ret

Efter § 159 i serviceloven kan social- og indenrigsministeren fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for et døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der kan ikke fastsættes betaling for et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når der er tale om en videreførelse af en anbringelse efter § 68 a i serviceloven.

Den del af bestemmelsen, som vedrører anbragte børns og unges egenbetaling, svarer med enkelte ændringer til bemyndigelsesbestemmelsen i § 99 i lov nr. 193 af 4. juni 1964 om børne- og ungdomsforsorg (herefter børne- og ungdomsforsorgsloven). Af bemærkningerne til den daværende børne- og ungdomsforsorgslovs § 99 fremgår, at der kunne blive tale om at kræve betaling fra barnet eller den unge selv, når vedkommende har formue af bl.a. renteindtægt eller indtægt fra almindeligt erhvervsarbejde i eller uden for institutionen, hvor den pågældende er anbragt. Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at det i disse tilfælde måtte anses for at være af stor pædagogisk betydning, at barnet eller den unge af sin indtægt betaler helt eller delvist for sit ophold, jf. Folketingstidende 1963-64, tillæg A, spalte 721.

Bestemmelsen er senere blevet videreført i lov om social bistand og serviceloven med visse sproglige og redaktionelle ændringer m.v. Bestemmelsen er senest ændret med lov nr. 1720 af 27. december 2018 om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om socialtilsyn og lov om røgfri miljøer (Udvidet anvendelse af unge- og forældreplæg, ensretning af indsatsen for anbragte kriminalitetstruede unge og styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner), jf. L 85 Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Udvidet anvendelse af unge- og forældreplæg, ensretning af indsatsen for anbragte kriminalitetstruede unge og styrkelse af sikkerheden på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner), samlingen 2018-2019. Ved denne lejlighed blev der indsat henvisninger til § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i servicelovens § 159, 1. og 2. pkt.

Ændringen var en følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der bl.a. indførte regler om anbringelse uden for hjemmet, som for en bestemt målgruppe trådte i stedet for servicelovens hidtil gældende regler om anbringelse uden for hjemmet. Formålet med ændringen af servicelovens § 159 ved denne lejlighed var at sikre ens retsstilling, uanset om der modtages hjælp efter serviceloven eller efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der henvises til Folketingstidende 2018-19, A, L 85 som fremsat, s. 23.

Den nuværende bemyndigelsesbestemmelse i servicelovens § 159 er udmøntet i bekendtgørelse nr. 535 af 2. maj 2019 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år (herefter betalingsbekendtgørelsen), som trådte i kraft 1. juli 2019. Betalingsbekendtgørelsen fastsætter regler om bl.a. forældrenes betaling for opholdet ved anbringelse af børn og unge under 18 år uden for hjemmet.

Der er ikke i den gældende betalingsbekendtgørelse fastsat regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnopholdet. Kommunerne kan således efter gældende ret ikke træffe afgørelse om børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den nuværende betalingsbekendtgørelse ophævede pr. 1. juli 2019 den hidtil gældende bekendtgørelse nr. 712 af 19. juni 2013 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år (herefter den dagældende betalingsbekendtgørelse).

I den dagældende betalingsbekendtgørelses § 12 var fastsat regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling. Det fremgår af den dagældende bestemmelses stk. 1, at et barn eller en ung, der har ophold i et anbringelsessted for børn og unge, havde pligt til at bidrage til udgifterne ved opholdet efter kommunens afgørelse.

Havde barnet eller den unge under opholdet indtægter ved eget arbejde, kunne betaling kun kræves af den disponible indtægt, hvor denne oversteg det beløb, der normalt ydes som lommepenge og til beklædning til den pågældende aldersgruppe, jf. den dagældende betalingsbekendtgørelses § 12, stk. 2.

Havde barnet eller den unge under opholdet indtægter i form af afkast af formueværdier eller børnepensioner m.v., traf kommunen afgørelse om betaling til hel eller delvis dækning af de faktiske opholdsudgifter for det offentlige ved opholdet, jf. den dagældende betalingsbekendtgørelses § 12, stk. 3. Barnet eller den unge skulle dog mindst have et beløb til rådighed af sine indtægter, der svarede til lommepenge og beklædning, jf. den dagældende betalingsbekendtgørelses § 12, stk. 2 og 3.

Det fulgte af § 14, stk. 1, i den dagældende betalingsbekendtgørelse, at kommunens afgørelse om betaling efter den dagældende § 12 inden 4 uger kunne indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i retssikkerhedsloven. Sådanne klager havde ikke efter retssikkerhedslovens § 72 opsættende virkning.

I den gældende betalingsbekendtgørelses § 14, stk. 3, er indsat en overgangsbestemmelse, der fastsætter, at den gældende bekendtgørelse ikke finder anvendelse på klager over afgørelser, som er truffet efter § 12 i den dagældende betalingsbekendtgørelse. For sådanne klager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det følger af overgangsbestemmelsen, at afgørelser, der er truffet inden den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden, kan påklages til og behandles af Ankestyrelsen efter de hidtil gældende regler. Det betyder, at børn og unge, der ved afgørelse truffet af en kommune inden den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden er blevet pålagt egenbetaling, vil have mulighed for at klage over afgørelsen, når klagefristen ikke er udløbet, og få klagen behandlet efter de hidtil gældende regler. Det gælder også klagesager, som ved den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden var indbragt for, men ikke færdigbehandlet af Ankestyrelsen.

Det kan være relevant i en situation, hvor der klages over, at kommunen ved afgørelse truffet før den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden har pålagt barnet eller unge at betale et for stort beløb, i strid med reglerne i den dagældende betalingsbekendtgørelses § 12, stk. 2 og 3. Hvis Ankestyrelsen giver klager medhold, skal der ske tilbagebetaling af den del af betalingen fra barnet eller den unge, som kommunen uretmæssigt har modtaget. Det indebærer tilbagebetaling af den del betalingen, som kommunen for en periode frem til den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden måtte have modtaget i strid med de tidligere gældende bekendtgørelsesregler.

Eventuel betaling kommunen måtte have modtaget for døgnophold i en periode efter den nuværende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden skal uanset indbringelse af afgørelsen for Ankestyrelsen og udfaldet af klagesagen tilbagebetales.

Opretholder Ankestyrelsen kommunens afgørelse, gælder barnets eller den unges betalingsforpligtelse alene betaling for døgnophold i perioden fra tidspunktet for kommunens afgørelse og til den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden.

Fordringer, som hidrører fra krav om børns og unges betaling for døgnophold, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, er omfattet af reglerne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige (gældsinddrivelsesloven), jf. gældsinddrivelseslovens § 1, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 29 af 12. januar 2015 med senere ændringer. Ikke-betalte fordringer kan inddrives hos debitor via restanceinddrivelsesmyndigheden efter gældsinddrivelseslovens regler.

2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

B 138 om forslag til folketingsbeslutning om børn og unge under 18 års egenbetaling for ophold på anbringelsessteder (Folketinget 2017-18) blev fremsat d. 5. april 2018. Beslutningsforslaget vedrørte de dagældende regler om anbragte børn og unge under 18 år egenbetaling for ophold på anbringelsessteder, som med hjemmel i servicelovens § 159 var fastsat i den dagældende betalingsbekendtgørelse. Beslutningsforslaget blev 1. behandlet den 23. maj 2018 og herefter sendt til behandling i Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg, som afgav beretning den 13. september 2018.

Af beretningen fremgår det bl.a., at udvalget mente, at anbragte børn og unge under 18 år skal have de samme betingelser og muligheder i livet som ikkeanbragte unge, når de har et fritidsjob. Udvalget var af den opfattelse, at de dagældende regler, der betød, at kommuner kunne inddrage en del af de indtægter, et anbragt barn eller ungt menneske selv havde ved et fritidsjob, burde ændres. Reglerne indebar, at barnet eller den unge kun havde ret til at beholde et beløb, der vurderedes at kunne dække lommepenge og udgifter til beklædning. Når en kommune anvendte muligheden for at inddrage anbragte børns og unges indtægter ved eget arbejde, kunne det medføre, at anbragte børn og unge følte sig ekskluderede og anderledes end andre børn og unge.

Det fremgik videre af beretningen, at udvalget var af den opfattelse, at anbragte børn og unge på lige fod med ikkeanbragte børn og unge kan have stor glæde af at have et fritidsjob, og at det er meget givende og lærerigt for den enkelte – og på sigt også for samfundet. Af beretningen fremgik, at de foreløbige resultater af et forskningsprojekt hos TrykFondens Børneforskningscenter således viser, at unge med job efter skoletid har mindre fravær i skolen, får bedre karakterer og er sjældnere i kontakt med politiet («Unge med fritidsjob klarer sig bedre i skolen», videnskab.dk, den 3. oktober 2016). Udvalget fandt det urimeligt, at der kunne være kommuner, som opkrævede mere eller mindre af et anbragt barns eller ungt menneskes løn, og derfor opfordrede udvalget den daværende børne- og socialminister til at ændre reglerne, så anbragte børn og unge ikke længere ville kunne opkræves betaling af indtægter ved eget arbejde.

Satspuljeaftalen for 2019 fulgte op på beslutningsforslag B 138. Satspuljepartierne var bl.a. enige om at børn og unge under 18 år fremover ikke skal kunne pålægges selv at bidrage til at betale for deres anbringelse. Derfor var partierne enige om, at reglerne for anbragte børn og unges egenbetaling skulle ændres, således at kommunerne ikke kan opkræve egenbetaling fra anbragte børn og unge, der har indtægter ved eget arbejde eller fra afkast af formue. I satspuljeaftalen er det forudsat, at både de dagældende bekendtgørelsesregler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling og bemyndigelsen i serviceloven til at fastsætte sådanne regler skal ophæves.

Som led udmøntningen af satspuljeaftalen er bekendtgørelsesreglerne om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling ophævet med virkning fra 1. juli 2019. Det er sket med udstedelsen af den gældende betalingsbekendtgørelse, der erstatter den tidligere bekendtgørelse på området. Kommunerne kan således ikke i dag træffe afgørelse om at pålægge anbragte børn og unge 18 år egenbetaling for opholdet.

Der er imidlertid fortsat hjemmel i serviceloven til, at social- og indenrigsministeren fremadrettet kan fastsætte regler om, at børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i servicelovens eller lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal betale for døgnopholdet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det er Social- og Indenrigsministeriets vurdering, at det er uhensigtsmæssigt, at der kan fastsættes regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling, herunder at børn og unge, der har indtægter fra eget arbejde, formueafkast m.v., skal bidrage til udgifterne til opholdet.

Sådanne regler kan bl.a. modvirke anbragte børn og unges motivation til at tage et fritidsjob eller erhvervsarbejde og derigennem få styrket personlige kompetencer som selvstændighed og evnen til at tage ansvar for eget liv. Det er således ministeriets vurdering, at anbragte børn og unge på lige fod med ikkeanbragte børn og unge kan have stor glæde af at have et fritidsjob, og at det kan være meget givende og lærerigt for den enkelte og på sigt også for samfundet. Det vurderes umiddelbart at være et yderst begrænset antal anbragte børn og unge, der har indtægter i form af formueafkast. Det er samtidig ministeriets vurdering, at opkrævning af egenbetaling fra anbragte børn og unge kan bidrage til, at de pågældende børn og unge, som i forvejen er i en sårbar position, føler sig ekskluderede og anderledes end deres jævnaldrende.

Ministeriet finder på den baggrund, at der er behov for at sikre, at der ikke fremover vil kunne fastsættes regler om egenbetaling for døgnopholdet fra anbragte børn og unge under 18 år. Dette skal sikre, at der ikke fremover vil kunne fastsættes regler, som giver kommunerne hjemmel til at træffe afgørelse om egenbetaling af anbragte børn og unge under 18 år, der har indtægt fra arbejde eller formueafkast m.v.

Endelig finder ministeriet, at fordringer om børn og unge under 18 års egenbetaling, som er pålagt ved afgørelse efter reglerne i tidligere gældende betalingsbekendtgørelser, bør bortfalde, så eventuel gæld bortfalder og således ikke vil kunne opkræves eller inddrives. Dette skal sikre, at der ikke fremadrettet vil kunne ske inddrivelse af eventuel gæld, som anbragte børn og unge måtte have pådraget sig som følge af manglende betaling for opholdet.

Da alle fordringer fra det offentlige, der forældes, i princippet skal beskattes som kursgevinst, jf. § 21 i lov om skattemæssig behandling af gevinst og tab på fordringer, gæld og finansielle kontrakter (kursgevinstloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1283 af 25. oktober 2016 med senere ændringer, finder ministeriet, at det vil være nødvendigt at sikre, at barnet eller den unge ikke vil skulle beskattes af en kursgevinst, der måtte opstå ved, at fordringen bortfalder.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen i servicelovens § 159 ændres sådan, at social- og indenrigsministeren fremover ikke kan fastsætte regler om, at børn og unge under 18 år skal betale for døgnopholdet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede ordning vil indebære, at der herefter ikke kan fastsættes regler, som vil give kommunerne adgang til at træffe afgørelse om, at børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i serviceloven eller efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, og som har indtægter ved eget arbejde eller i form af afkast fra formueværdier eller børnepensioner m.v., skal bidrage til udgifterne til opholdet.

Det foreslås endvidere, at fordringer om anbragte børn og unges betaling for døgnophold, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er pålagt ved afgørelse efter regler udstedt i medfør af servicelovens hidtil gældende § 159, 1. pkt. med tillæg af renter og gebyrer, vil skulle bortfalde. Dette vil betyde, at eventuel gæld bortfalder og således ikke vil kunne opkræves eller inddrives. I forlængelse heraf foreslås, at barnet eller den unge ikke vil skulle beskattes af en eventuel kursgevinst, der måtte opstå herved. Ved lovens ikrafttræden skal kommunerne derfor være opmærksomme på, om der er fordringer, der er sendt til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, og i givet fald gøre restanceinddrivelsesmyndigheden opmærksom herpå med henblik på, at inddrivelsessagen ophører. Dette skal sikre, at restanceinddrivelsesmyndigheden ikke inddriver sådanne krav.

2.5. Sammenhængende valg af anbringelsessted og undervisningstilbud

2.5.1. Gældende ret

Servicelovens 68 b fastsætter regler om kommunens valg af anbringelsessted ved anbringelse af børn og unge uden for hjemmet.

Det fremgår af servicelovens § 68 b, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. servicelovens § 140, eller forbedringsforløbet, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Samtidig med valg af anbringelsessted skal der tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen.

Bestemmelsen svarer til den tidligere § 55, stk. 1, i serviceloven, jf. § 1, nr. 20, i lov nr. 1442 af 22. december 2004 om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Anbringelsesreform), jf. L 8 Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, dog med en enkelt konsekvensændring, jf. § 1, nr. 40, i lov nr. 1720 af 27. december 2018 om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om socialtilsyn og lov om røgfri miljøer (Udvidet anvendelse af unge- og forældreplæg, ensretning af indsatsen for anbragte kriminalitetstruede unge og styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner).

Af bemærkningerne til den tidligere gældende § 55, stk. 1, 1. pkt. i serviceloven fremgår bl.a., at valg af anbringelsessted omfatter både typen af anbringelsessted og det konkrete anbringelsessted, f.eks. én familiepleje frem for en anden. Der henvises til Folketingstidende 2004-05 Tillæg A spalte 293.

Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at kommunen skal vælge anbringelsesstedet ud fra en konkret vurdering af stedets egnethed til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte og behandling. Kommunen skal endvidere inddrage en række faktorer, som muligheden for at bevare kontakten til familie, venner, fritidsaktiviteter m.v. Kommunen skal tage hensyn til, at det ved genanbringelser i mange tilfælde vil være hensigtsmæssigt, hvis barnet eller den unge kan komme tilbage til et tidligere anbringelsessted.

Af bemærkningerne til den tidligere gældende § 55, stk. 1, 2. pkt., i serviceloven fremgår det, at der skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang i forbindelse med valg af anbringelsessted. Valget af undervisningstilbud kan have stor betydning for, hvilket anbringelsessted der vælges. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen således sikre sig, at barnet eller den unge, der anbringes, kan få dækket behovet for undervisning, helst på en lokal folkeskole eller hvis det er nødvendigt på anbringelsesstedets interne skole. Det er derfor vigtigt, at valg af anbringelsessted finder sted på grundlag af en tværfaglig vurdering, hvor også pædagogisk psykologisk rådgivning inddrages. Der henvises til Folketingstidende 2004-05 Tillæg A spalte 293.

Stillingtagen til spørgsmål om skolegang må ikke medføre, at anbringelsen forsinkes. Det betyder, at kommunen om nødvendigt må træffe afgørelse om valg af anbringelsessted, selvom skolemyndighederne ikke har taget stilling til, hvilket undervisningstilbud barnet eller den unge skal have under anbringelsen. Det kan for eksempel være nødvendigt i situationer, hvor en anbringelse skal ske akut, eller hvor skolemyndighederne har brug for tid til udredning og vurdering, før valg af undervisningstilbud kan træffes. I alle tilfælde skal planlægning af barnets eller den unges fremtidige skolegang dog påbegyndes samtidig med valget af anbringelsessted.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger i ovennævnte lovforslag L 8, 2004-05, at baggrunden for bestemmelsens indførelse bl.a. var, at der ofte ikke var taget stilling til, hvor et barn eller en ung skulle gå i skole, før en anbringelse gennemførtes, og det kunne betyde, at barnet eller den unge i forbindelse med en anbringelse oplevede perioder uden skolegang. Det kunne også betyde, at et barn eller en ung modtog undervisning på et opholdssteds interne skole, uden at der var taget stilling til, om dette undervisningstilbud er det rigtige for barnet eller den unge.

Hensigten med indførelsen af den daværende bestemmelse var således at sikre, at der sker en rettidig planlægning af barnets eller den unges fremtidige skolegang, herunder at give mulighed for at se valget af undervisningstilbud i sammenhæng med valget af anbringelsessted. Det kan f.eks. spille en rolle, at der tæt

på et anbringelsessted findes en folkeskole, hvor det vurderes, at barnets vil få et konstruktivt skoleforløb både fagligt og socialt.

Det følger endvidere af folkeskolelovgivningen, at der højst må gå 3 uger (15 skoledage) fra anbringelsen, før barnet eller den unge får et undervisningstilbud i en folkeskole eller intern skole på et anbringelsessted. Der skal efter reglerne i folkeskolelovgivning iværksættes enkeltmandsundervisning i den mellemliggende periode.

Serviceovens § 68 b, stk. 2, fastsætter, at kommunen ved valg af anbringelsessted skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. serviceovens § 66 b, stk. 1, § 66 e, stk. 1, eller § 66 f, stk. 1, er mest hensigtsmæssig.

Serviceovens § 68 b, stk. 2, er indført med § 1, nr. 45, lov nr. 628 af 11. juni 2010 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven (Barnets Reform), jf. L 178 Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven, 2009-10, og er videreført med visse konsekvensændringer jf. § 1, nr. 10, i lov nr. 1530 af 18. december 2018 om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og ligningsloven (Mere kvalitet i plejefamilier), jf. L 8 Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og ligningsloven, 2018-19.

Af bemærkningerne i lovforslag L 178 til serviceovens § 68 b, stk. 2, fremgår bl.a., at det med bestemmelsen understreges, at kommunen ved valg af anbringelsessted altid skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. I den forbindelse skal kommunen vurdere anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile omsorgsrelationer. Det understreges desuden, at børn og unge skal anbringes i en plejefamilie, hvis det konkret er hensigtsmæssigt af hensyn til barnets eller den unges behov. Der henvises til Folketingstidende 2009-10, A, L 178 som fremsat.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at bestemmelsen således har til formål at præcisere, at børn og unges behov for et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og kontinuerlige relationer til voksne skal tillægges vægt også i forbindelse med valg af anbringelsessted. Bestemmelsen har til hensigt at sikre, at alle børn bliver anbragt hos en plejefamilie i de tilfælde, hvor det vurderes at være mest hensigtsmæssigt at give dem mulighed for at profitere af de mere familiære rammer, som denne anbringelsesform indebærer. Bestemmelsen betyder således, at det i hvert enkelt tilfælde konkret skal overvejes, om det vil være mest hensigtsmæssigt for barnet at blive anbragt hos en plejefamilie, og at der, hvis det vurderes hensigtsmæssigt, herefter skal vælges en plejefamilieanbringelse.

Hvis barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunalbestyrelsen vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette, jf. serviceovens § 68 b, stk. 3.

Forud for anbringelsen skal kommunalbestyrelsen hjælpe barnet eller den unge med at finde en person i barnets eller den unges familie eller netværk, som kan udpeges til at være dennes støtteperson under anbringelsen. Kommunen kan efter behov dække støttepersonens udgifter til telefon, transport og lign., jf. serviceovens § 68 b, stk. 4.

Serviceovens § 68 b, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2-4, finder også anvendelse ved afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

2.5.2. Social- og Indenrigsministeriet overvejelser

Anbragte børn og unge er særligt udsatte i forhold til skole og uddannelse. Anbragte børn og unge har bl.a. flere skoleskift og perioder uden undervisning end andre børn og unge, og det kan gå ud over deres læring og trivsel i grundskolen og påvirke deres muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Selve anbringelsen og eventuelle efterfølgende skift i anbringelsessted vil i nogle tilfælde kunne medføre, at barnet eller den unge skifter skole, f.eks. fordi anbringelsesstedet er beliggende i en anden kommune end den kommune, hvor barnet eller den unge hidtil har gået i skole. Er der ikke ved iværksættelsen af anbringelsen eller ændringen af anbringelsessted taget højde for valg af egnet undervisningstilbud i folkeskolen eller om nødvendigt på en intern skole på et anbringelsessted, vil det også i nogle tilfælde kunne betyde, at barnet eller den unge i en periode er uden et sådant egnet undervisningstilbud.

Selvom det allerede fremgår af loven, at der samtidig med anbringelsen skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang, så er der efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse behov for yderligere at tydeliggøre sammenhængen mellem valg af anbringelsessted og undervisningstilbud. Der er således efter ministeriets opfattelse behov for at tydeliggøre den anbringende kommunes forpligtelse til på baggrund af barnets eller den unges undervisningsbehov at prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud ved valg af konkret anbringelsessted. Det skal sikre, at overvejelser om egnet undervisningstilbud foretages allerede, når anbringelsen planlægges, og ikke først når anbringelsen er iværksat. Endvidere bør det for at sikre mest mulig kontinuitet for barnet eller den unge tillægges vægt, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler imod.

Formålet vil være at styrke børnenes og de unges læring og trivsel i grundskolen og at mindske antallet af skoleskift og perioder uden et undervisningstilbud i folkeskolen eller på en intern skole.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 10, at kommunen ved valg af konkret anbringelsessted skal lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre barnets eller den unges behov taler imod dette.

Den foreslåede ordning vil tydeliggøre, at den anbringende kommune ved valg af konkret anbringelsessted skal prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud. Ordningen vil betyde, at overvejelser om egnet undervisningstilbud skal foretages allerede, når anbringelsen planlægges, og ikke først efter en anbringelse har fundet sted. Kommunen vil i den forbindelse skulle lægge vægt på, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, medmindre hensynet til barnets bedstetaler imod.

Det samme vil gælde ved valg af konkret anbringelsessted i forbindelse med en eventuel ændring af anbringelsessted, hvor barnet eller den unges flyttes fra f.eks. en døgninstitution til en plejefamilie, jf. servicelovens § 69, stk. 2 eller 3.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover gælde ved valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Den foreslåede ordning forudsætter ligesom i dag samarbejde på tværs mellem den anbringende kommunes socialforvaltning og den skoleforvaltning, som har ansvaret for valg af skoletilbud og viden om undervisningstilbuddene i kommunen. I samarbejdet vil kommunernes pædagogiske psykologisk rådgivning (PPR) skulle inddrages, hvis barnet eller den unge har behov for specialundervisning. Det vil fortsat være den kommune, hvor anbringelsesstedet er beliggende (skolekommunen), som har ansvaret for barnets eller den unges undervisning, og som skal påse, at undervisningspligten overholdes, og som træffer beslutning om det konkrete skoletilbud.

2.6. Bedre belysning af forældrekompetencer i sager om anbringelse uden samtykke

2.6.1. Gældende ret

Serviceovens § 58 indeholder regler om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke. Efter serviceovens § 58, stk. 1, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, jf. serviceovens § 52, stk. 3, nr. 7, når betingelserne herfor er opfyldt, jf. nedenfor.

Afgørelse om anbringelse uden samtykke efter serviceovens § 58, stk. 1, forudsætter, at der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge, overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for, misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge eller andre adfærds eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, jf. serviceovens § 58, stk. 1, 1. pkt. Det er endvidere en betingelse for en sådan afgørelse, at der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet, jf. serviceovens § 58, stk. 1, 2. pkt.

Når hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det, kan børn og unge-udvalget beslutte, at barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet efter serviceovens § 58, stk. 1, selv om forældremyndighedsindehaveren og den unge giver samtykke til anbringelse efter serviceovens § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 58, stk. 2.

Såfremt en ung, der er fyldt 15 år, erklærer sig enig i anbringelsen, kan børn og unge-udvalget uanset betingelserne i serviceovens § 58, stk. 1 træffe afgørelse om at anbringe den unge uden for hjemmet, jf. serviceovens § 52, stk. 3, nr. 7, når anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet, jf. serviceovens § 58, stk. 3.

Det følger af serviceovens § 58, stk. 4, at børn og unge-udvalget ikke kan træffe afgørelse efter serviceovens § 58, stk. 1-3, i sager om børn og unge, der er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. §§ 10 og 11 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. dog serviceovens § 58, stk. 5.

Serviceovens § 58, stk. 5, fastsætter, at afgørelser efter serviceovens § 58, stk. 1-3, kan træffes foreløbigt efter reglerne i serviceovens § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

Serviceovens § 59 fastsætter krav til, hvad kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om anbringelse uden for hjemmet efter serviceovens § 58 skal omfatte.

Indstillingen skal for det første omfatte den børnefaglige undersøgelse, jf. serviceovens § 50, herunder beskrivelsen af, at betingelserne i serviceovens § 58 anses for opfyldt, og af de ressourcer hos barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen, jf. serviceovens § 50, stk. 6. Indstillingen skal for andet omfatte den handleplan for anbringelsen, jf. serviceovens § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter. Endelig skal indstillingen omfatte barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning

2.6.2. Social- og Indenrigsministeriet overvejelser

I sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, er der en række krav til, hvad kommunens indstilling til børn og unge-udvalget skal indeholde, jf. ovenfor under punkt 3.6.1.

Kommunen har endvidere ansvaret for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse, jf. retssikkerhedslovens § 10. Begrundes en afgørelse om anbringelse uden samtykke i, at forældrene ikke har de rette kompetencer til at tage vare på barnet, skal kommunen således kunne underbygge indstillingen fagligt.

Der stilles dog ikke eksplicit krav om, at en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov skal indgå særskilt i kommunens indstilling til børn og unge-udvalget.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at dette er uhensigtsmæssigt. Det kan således betyde, at indstillingen mangler dokumentation for, hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren kommunen lægger vægt på og/eller vurderer som udslagsgivende for indstillingen om anbringelse uden samtykke. Dette svækker forældrenes retssikkerhed. Samtidig kan det svække grundlaget for børn og unge-udvalgets afgørelse, da det i højere grad overlader til udvalgets medlemmer selv at fremdrage de udslagsgivende forhold hos forældremyndighedsindehaveren fra et ofte meget omfattende sagsmateriale.

Derfor er det ministeriets vurdering, at der er behov for at indføre krav om, at kommunens indstilling til børn og unge-udvalget fremover skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning. Som led i vurderingen af forældrekompetencerne kan det f.eks. være relevant, at det fremgår, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om iværksættelse af støtteforanstaltninger, som kunne give forældrene – herunder forældre med funktionsnedsættelse - hjælp til varetagelse af forælderollen.

Formålet vil være at sikre et mere gennemsigtigt grundlag for afgørelser om anbringelse og dermed styrke retssikkerheden for forældrene og barnet eller den unge.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre servicelovens § 59, stk. 1, så der indsættes et nyt nr. 2, der fastsætter, at en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse efter servicelovens § 58.

Den foreslåede ordning vil medføre, at det fremover vil fremgå eksplicit af servicelovens § 59, at kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om tvangsmæssig anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning.

Det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer foretages på grundlag af den børnefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt. Kommunen er således allerede efter gældende ret forpligtet til bl.a. at undersøge barnets eller den unges og familiens ressourcer og problemer som led i den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, stk. 4, ligesom kommunen skal vælge mindre indgribende foranstaltninger, hvis det er tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov, jf. servicelovens § 46 og § 58. Den foreslåede ordning vil alene betyde, at kommunen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger i den børnefaglig undersøgelse og sagen i øvrigt, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til børn og unge-udvalget, så udvalget ikke selv skal uddrage disse.

Det bemærkes, at den foreslåede ordning ikke vil medføre ændringer af kravene til en børnefaglig undersøgelse, herunder til kommunens undersøgelse af barnets eller den unges og familiens ressourcer. Det vil således fortsat være op til kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering at tage stilling til, hvordan disse forhold i en given sag skal belyses, herunder om der eventuelt er behov for at foretage f.eks. en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer, jf. afsnit 2.7.

Den foreslåede ordning vil indebære, at grundlaget for anbringelsen uden samtykke bliver mere gennemsigtigt til gavn for forældrenes og barnets eller den unges retssikkerhed. Bestemmelsen vil samtidig

tydeliggøre kommunens forpligtelse til at overveje, om mindre indgribende foranstaltninger vil være tilstrækkelige. Det følger således allerede af gældende ret, at en tvangsmæssige anbringelse af barnet eller den unge bl.a. forudsætter, at barnets eller den unges støttebehov ikke kan imødekommes under barnets eller den unges forbliven i hjemmet, jf. servicelovens § 58, stk. 1, 2. pkt., jf. § 59, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede ordning vil betyde, at det vil skulle fremgå eksplicit af indstillingen til børn og unge-udvalget hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren, kommunen har lagt særlig vægt på og hvorfor, hvis indstillingen er begrundet helt eller delvist i forældremyndighedsindehaverens forhold. Endvidere vil det skulle det fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som har været forsøgt eller overvejet. Det vil f.eks. med fordel kunne fremgå, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om iværksættelse af støtteforanstaltninger, som kunne give forældremyndighedsindehaveren – herunder forældremyndighedsindehavere med funktionsnedsættelse - hjælp til varetagelse af forældrerollen.

Er indstillingen om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke begrundet i barnets eller den unges forhold og ikke i forældremyndighedsindehaverens forhold, vil den foreslåede ordning betyde, at det vil skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som har været forsøgt eller overvejet.

Det vil således skulle fremgå, hvorfor det vurderes, at f.eks. et relevant ambulante behandlingstilbud til barnet eller den unge kombineret med aflastning eller praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet ikke vil være tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte, behandling m.v.

2.7. Krav om brug af autoriseret psykolog ved psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse

2.7.1. Gældende ret

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold, jf. servicelovens § 50, stk. 1. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Efter servicelovens § 50, stk. 2, skal kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. § 50, stk. 1, anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og andre relevante forhold, med mindre et eller flere af disse forhold ikke er relevante i det enkelte tilfælde.

Det fremgår videre af servicelovens § 50, stk. 4, at kommunalbestyrelsen i sin undersøgelse skal afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. §§ 52, 76 og 76 a.

Servicelovens § 50, stk. 5, 1. og 2. pkt. fastsætter, at kommunalbestyrelsen som led i undersøgelsen skal inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre.

Det følger endvidere af servicelovens § 50, stk. 5, 3. pkt., at kommunen kan lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog, hvis det er nødvendigt.

Kravet om brug af en autoriseret psykolog ved psykologisk undersøgelse af barnet eller den unge blev indført med § 1, nr. 3, i lov nr. 1442 af 22. december 2004 om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Anbringelsesreform). Af bemærkningerne til den del af bestemmelsen, der vedrørte krav om autoriseret psykolog, fremgår det bl.a., at nogle forældre havde haft mistillid til de psykologer, der har undersøgt deres barn, og samtidig havde der været offentlig debat om psykologernes faglighed i børnesagerne. Hensigten med et krav om autoriseret psykolog var således at sikre tilliden til den faglige standard. Samtidig er autoriserede psykologer under tilsyn af Psykolognævnet. Der henvises til Folketingstidende 2004-05 Tillæg A spalte 293.

Kommunen kan endvidere som led i en børnefaglig undersøgelse iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældrene f.eks. med henblik på at afdække deres kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med relevant støtte. Der er ikke efter gældende ret krav om, at det skal være en autoriseret psykolog, der foretager sådanne undersøgelser af forældrene som led i en børnefaglig undersøgelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 166.

2.7.2. Social- og Indenrigsministeriet overvejelser

Som led i den børnefaglig undersøgelse har kommunen i dag pligt til at afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket, jf. servicelovens § 50, stk. 4. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en autoriseret psykolog, jf. servicelovens § 50, stk. 5, 3. pkt.

Mange kommuner anvender i dag autoriserede psykologer til f.eks. vurdering af forældrenes kompetencer til at tage vare på barnet eller den unge, men det er ikke reguleret i serviceloven, at psykologiske undersøgelser af forældrene skal foretages af en autoriseret psykolog. Det betyder, at der kan være stor variation i kvaliteten af de undersøgelser, der foretages af forældre, hvilket igen kan svække retssikkerheden for forældrene.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at der er behov for sikre, at hvis kommunen som led i børnefaglig undersøgelse iværksætter en psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældrekompetencer, så skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog. Lov om psykologer m.v. (herefter psykologloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 52 af 24. januar 2018, fastsætter således faglige krav, som psykologer skal leve op til for kunne meddeles autorisation, ligesom autoriserede psykologer har pligt til bl.a. at udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelse af erklæringer, som de afgiver i deres egenskab af autoriserede psykologer. Autoriserede psykologer er endvidere underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger, herunder kritik, skærpet tilsyn, påbud og i helt særlige tilfælde fratagelse af autorisation.

Formålet er at øge kvaliteten af eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren ved børnefaglige undersøgelser. Det skal styrke det faglige grundlag for kommunernes afgørelser om foranstaltninger, herunder i sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke. Dette kan bl.a. bidrage til at sikre, at barnet eller den unge får den rette hjælp, og at kommunerne vælger de mindst indgribende foranstaltninger, som er tilstrækkelig til imødekomme barnets eller den unges eller familiens støttebehov.

Samtidig er det formålet at øge retssikkerheden for forældrene i sager, hvor anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet er begrundet i forhold hos forældremyndighedsindehaveren, herunder manglende kompetencer hos forældremyndighedsindehaveren til at varetage omsorgen for barnet eller den unge.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at der som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2019-2022 udvikles opdaterede retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser og udarbejdes retningslinjer for at vurdere børns tilknytning til f.eks. en plejefamilie, biologisk familie og netværk.

De nye og opdaterede retningslinjer skal sikre, at kommunerne får bedre redskaber til at vurdere, om forældrene er i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge samt til at vurdere barnets eller den unges tilknytning til en plejefamilie eller familie og øvrige netværk. Retningslinjerne skal desuden bidrage til, at undersøgelserne gennemføres så skånsomt som muligt for barnet eller den unge og familien under hensyn til barnets eller den unges bedste. Dette skal også bidrage til sikre et bedre grundlag for afgørelser om anbringelse uden for hjemmet til gavn for både barnet eller den unge og forældrene.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at servicelovens § 50, stk. 5, ændres, så det fremgår, at hvis kommunen iværksætter en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.

Den foreslåede ordning vil betyde, at hvis kommunen som led i gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse foretager en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, skal det være en autoriseret psykolog, som foretager undersøgelsen.

Den foreslåede ordning vil således indebære, at både psykologiske undersøgelser barnet eller den unge og af forældremyndighedsindehaveren, som måtte blive iværksat som led i en børnefaglige undersøgelse, skal foretages af en autoriseret psykolog, som er underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger og de særlige pligter for autoriserede psykologer.

Den foreslåede ordning vil ikke ændre ved, at det er kommunen, som vurderer, om der er behov for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglige undersøgelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse vil ligesom i dag kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 166.

Den foreslåede ordning skal ses i sammenhæng med udviklingen af opdaterede retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser samt udarbejdelsen af retningslinjer for at vurdere børns tilknytning til f.eks. plejefamilie, biologisk familie eller øvrigt netværk, som også foretages som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2019-2022.

3. Økonomiske og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes at medføre offentlige mindreudgifter på 5,3 mio. kr. årligt i 2020 og følgende år. Heraf skønnes kommunerne at få mindreudgifter på 1,7 mio. kr. årligt og staten at få mindreudgifter på 3,6 mio. kr. årligt. Ændringerne berører ikke regionerne, og har ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.

De økonomiske konsekvenser skal forhandles med de kommunale parter.

Lovforslaget vurderes at medføre visse mindre implementeringskonsekvenser for det offentlige i form af ændrede sagsgange/krav til sagsbehandling.

Lovforslaget følger ikke principperne om digitaliseringsklar lovgivning, idet lovforslaget vedrører anbringelse af børn og unge uden for hjemmet, hvor der i betydeligt omfang er behov for og krav om udøvelse af fagligt skøn, og automatisk sagsbehandling ikke er mulig.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes at medføre negative administrative konsekvenser for forældremyndighedsindehaveren, idet der lægges op til at udvide kommunens adgang til at afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaver om hjemgivelse i sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke, når der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene. De negative administrative konsekvenser vurderes dog at være begrænsede, da forældrene vil kunne klage til Ankestyrelsen over kommunens afvisning af at behandle anmodningen. Kommunen vil endvidere løbende skulle påse, om grundlaget for anbringelsen fortsat er til stedet, ligesom sagen fortsat vil skulle genbehandles regelmæssigt efter de fastsatte genbehandlingsfrister.

Den foreslåede ændring vurderes at være nødvendig af hensyn til barnets eller den unges bedste for at sikre barnet eller den unge den fornødne ro under anbringelsen. Den foreslåede ændring skal endvidere ses i sammenhæng med andre dele af lovforslaget, der skal styrke grundlaget for behandlingen af anbringelsessager til gavn for barnet eller den unge og forældrene.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 28. august 2019 til den 26. september 2019 været sendt i høring hos følgende organisationer og myndigheder: 3F – Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Amnesty International, Ankestyrelsen, BUPL - Forbundet af Pædagoger og Klubfolk, Børnesagens Fællesråd, Børne- og Kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Børnerådet, Danmarks Lærerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Psykologforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Datatilsynet, De Anbragtes Vilkår, Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, DUKH, FADD – Foreningen af Døgn og Dagtilbud for udsatte børn og unge, FOA – Fag og Arbejde, Faaborg-Midtfyn Kommune (Socialtilsyn Syd), Fabu, FH Fagbevægelsens Hovedorganisation, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Forening for ledere af sundhedsordninger for børn og unge, ForældreLANDSforeningen (FBU), Frederiksberg Kommune (Socialtilsyn Hovedstaden), HK/kommunal, Hjørring Kommune (Socialtilsyn Nord), Holbæk Kommune (Socialtilsyn Øst), Institut for Menneskerettigheder, KFUM's Sociale Arbejde, KL, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen BoPaM, Landsforeningen Børn og Forældre, Landsforeningen af Socialpædagoger, Livsværk, LOKK – Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, LOS, Lægeforeningen, Mødrehjælpen Plejefamiliernes Landsforening, Politiforeningen, Red Barnet, Red Barnet Ungdom, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, Silkeborg Kommune (Socialtilsyn Midt), Sjældne Diagnoser, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialstyrelsen, TABUKA, Ungdommens Røde Kors, Ungdomskriminalitetsnævnet og Ungdomsringen.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget skønnes at medføre mindreudgifter på 5,3 mio. kr. årligt, hvoraf 1,7 mio. kr. vedrører kommunerne, og 3,6 mio. kr. vedrører for staten.	Ingen.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vurderes at medføre visse mindre implementeringskonsekvenser for det offentlige.	Lovforslaget vurderes at medføre visse mindre implementeringskonsekvenser for det offentlige.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Lovforslaget vurderes at medføre negative administrative konsekvenser for forældremyndighedsindehaveren. De negative administrative konsekvenser for forældrene vurderes dog at være begrænsede og nødvendige af hensyn til barnets eller den unges bedste.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget vurderes ikke at indeholde relevante EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EUregulering /Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af servicelovens § 50, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal undersøge barnets eller den unges forhold, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Efter servicelovens § 50, stk. 2, skal kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. § 50, stk. 1, anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og andre relevante forhold, med mindre et eller flere af disse forhold ikke er relevante i det enkelte tilfælde.

Kommunalbestyrelsen skal i sin undersøgelse afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. servicelovens §§ 52, 76 og 76 a, jf. servicelovens § 50, stk. 4.

Servicelovens § 50, stk. 5, 1. og 2. pkt. fastsætter, at kommunalbestyrelsen som led i undersøgelsen skal inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre.

Servicelovens § 50, stk. 5, 3. pkt., medfører, at kommunen, hvis det er nødvendigt, skal lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog. Kravet om, at en autoriseret psykolog skal foretage undersøgelsen, er begrundet i hensynet til at sikre tilliden til den faglige standard. Samtidig er autoriserede psykologer under tilsyn af Psykolognævnet.

Kommunen kan som led i den børnefaglige undersøgelse vælge af foretage en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens kompetencer f.eks. med henblik på at afdække, hvorvidt forældremyndighedsindehaveren kan varetage barnets behov for støtte, eventuelt med støtte til forældremyndighedsindehaveren, hjælp i hjemmet eller lignende. Der er ikke efter gældende ret krav om brug af en autoriseret psykolog ved eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse.

Det foreslås at ændre servicelovens § 50, stk. 5, så der efter 3. pkt. indsættes et nyt punktum, som fastsætter, at hvis kommunen iværksætter en psykologisk undersøgelse af forældrene, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 1, vil medføre, at hvis kommunen som led i gennemførelsen af en børnefaglig undersøgelse gennemfører en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, skal undersøgelsen udføres af en autoriseret psykolog.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre ved, at det er kommunen, som vurderer, om der er behov for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i den børnefaglige undersøgelse.

Den foreslåede ordning vil indebære, at både psykologiske undersøgelser af barnet eller den unge og af forældremyndighedsindehaveren, som måtte blive iværksat som led i en børnefaglig undersøgelse, skal foretages af en autoriseret psykolog, der er underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger og de særlige pligter for autoriserede psykologer, som følger af psykologloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.7.

Til nr. 2

Afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 træffes af børn og unge-udvalget efter indstilling fra kommunen.

Serviceovens § 59 fastsætter krav til, hvad kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 skal omfatte.

Indstillingen skal for det første omfatte den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, herunder beskrivelsen af, at betingelserne i servicelovens § 58 anses for opfyldt, og af de ressourcer hos barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen, jf. servicelovens § 50, stk. 6. Indstillingen skal for andet omfatte den handleplan for anbringelsen, jf. servicelovens § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter. Endelig skal indstillingen omfatte barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

Det foreslås at ændre servicelovens § 59, så der indsættes et nyt nr. 2, der fastsætter, at en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse efter servicelovens § 58.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 2, vil medføre, at det fremover vil fremgå eksplicit af servicelovens § 59 at kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om tvangsmæssig anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning.

Det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer foretages på grundlag af den børnefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt. Kommunen er således allerede efter gældende ret forpligtet til bl.a. at undersøge barnets eller den unges og familiens ressourcer og problemer som led i den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, stk. 4, ligesom kommunen skal vælge mindre indgribende foranstaltninger, hvis det er tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov, jf. servicelovens §§ 46 og 58. Den foreslåede bestemmelse vil alene betyde, at kommunen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til børn og unge-udvalget, så udvalget ikke selv skal uddrage disse.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse ikke vil medføre ændringer af kravene til en børnefaglig undersøgelse, herunder til kommunens undersøgelse af barnets eller den unges og familiens ressourcer. Det vil således fortsat være op til kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering at tage stilling til,

hvordan disse forhold i en given sag skal belyses, herunder om der eventuelt er behov for at foretage f.eks. en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer, jf. punkt 2.7

Bestemmelsen vil indebære, at grundlaget for anbringelsen uden samtykke bliver mere gennemsigtigt til gavn for forældrenes og barnets eller den unges retssikkerhed. Bestemmelsen vil samtidig tydeliggøre kommunens forpligtelse til at overveje, om mindre indgribende foranstaltninger vil være tilstrækkelige. Det følger således allerede af gældende ret, at en tvangsmæssige anbringelse af barnet eller den unge bl.a. forudsætter, at barnets eller den unges støttebehov ikke kan imødekommes under barnets eller den unges forbliven i hjemmet, jf. servicelovens § 58, stk. 1, 2. pkt., jf. § 59, stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsen vil indebære, at det vil skulle fremgå eksplicit af indstillingen til børn og unge-udvalget hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren, kommunen har lagt særlig vægt på og hvorfor, hvis indstillingen er begrundet helt eller delvist i forældrenes forhold. Endvidere vil det skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som eventuelt har været forsøgt eller overvejet. Det vil f.eks. med fordel kunne fremgå, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om iværksættelse af støtteforanstaltninger, som kunne give forældremyndighedsindehaveren – herunder forældremyndighedsindehavere med funktionsnedsættelse - hjælp til varetagelse af forældreren.

Er indstillingen om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke begrundet i barnets eller den unges forhold og ikke i forældremyndighedsindehaverens forhold, vil den foreslåede bestemmelse betyde, at det vil skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som eventuelt har været forsøgt eller overvejet.

Her vil det skulle fremgå, hvorfor det vurderes, at f.eks. et relevant ambulans behandlingstilbud til barnet eller den unge kombineret med aflastning eller praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet ikke vil være tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte, behandling m.v.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.6. samt til bemærkningerne til § 1, nr. 1.

Til nr. 3-5.

Efter servicelovens § 64, stk. 1, har kommunalbestyrelsen ansvaret for, at en række tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens §§ 51, 57 b, 58 og 63, § 68, stk. 2, og § 68 a og efter § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes.

Efter servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., har kommunen med henblik på fuldbyrdelse af afgørelser, hvor forældremyndighedsindehaveren ikke samarbejder om fuldbyrdelsen, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1. Kommunen kan efter denne bestemmelse alene eftersøge barnet eller den unge hos forældremyndighedsindehaveren. Opholder et barn eller en ung sig hos andre end forældremyndighedsindehaveren, kan kommunen ikke eftersøge og medtage barnet eller den unge efter § 64, stk. 2, i serviceloven.

Bestemmelsen i servicelovens § 64, stk. 2, gælder alene fuldbyrdelse af afgørelser, som er omfattet af servicelovens § 64, stk. 1.

Efter servicelovens § 64, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den ungs støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Kommunalbestyrelsens fuldbyrdelse skal ske i overensstemmelse med reglerne §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, jf. lov nr. 442 af 9. juni 2004 med senere ændringer. Heraf følger bl.a., at kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter § 64, stk. 2 og 3, kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Tvangsindgrebet skal endvidere foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Efter § 64, stk. 4, i serviceloven yder politiet bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter bestemmelsens stk. 2 og 3. Rammerne for politiets magtanvendelse i forbindelse med denne bistand fremgår navnlig af politilovens §§ 15 og 16. Heraf følger bl.a., at politiet i forbindelse med sin bistand til kommunerne vil kunne anvende magt, forudsat at magtanvendelse er nødvendig og forsvarlig ved udøvelsen af bistanden. Dette indebærer bl.a., at magt kun må anvendes, hvis mindre indgribende midler ikke findes at være tilstrækkelige.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 3, at ændre servicelovens § 64, stk. 1, så bestemmelsen fremover også vil omfatte fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 3, vil medføre, at det fastsættes, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at sådanne afgørelser fuldbyrdes.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere medføre, at fuldbyrdelse af sådanne afgørelser vil kunne ske efter de særlige regler, der følger af § 64, stk. 2, 1. pkt. i serviceloven (som ikke foreslås ændret) og servicelovens § 64, stk. 4, der som følge af lovforslagets § 1, nr. 4 vil blive stk. 5.

Forslaget vil betyde, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Politiet vil kunne yde bistand til kommunen i forbindelse hermed.

Kommunen kan efter servicelovens § 64, stk. 2, kun eftersøge barnet eller den unge hos forældremyndighedsindehaveren. Ved gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke må barnet eller den unge imidlertid som hovedregel antages at opholde sig på sit aktuelle anbringelsessted og ikke hos forældremyndighedsindehaveren. Der er således behov for at sikre, at afgørelserne kan fuldbyrdes, herunder eventuelt med politiets bistand, hvis det i helt særlige tilfælde er nødvendigt af hensynet til barnets eller den ungs bedste, også når barnet eller den unge opholder sig på anbringelsesstedet.

Ved lovforslagets § 1, nr. 4, foreslås derfor, at der indsættes et nyt stk. 3 i servicelovens § 64, hvorefter kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 4, vil indebære, at kommunen i de helt særlige tilfælde, hvor dette måtte være nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste, uden retskendelse og mod behørig legitimation vil have adgang til et f.eks. en døgninstitution, et opholdssted eller til en plejefamilies bopæl for at eftersøge og medtage en anbragt barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke, der er truffet efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås samtidig med lovforslagets § 1, nr. 5, at ændre servicelovens § 64, stk. 4, som med lovforslagets § 1, nr. 4, vil blive stk. 5, så det vil fremgå, at politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter servicelovens § 64 stk. 2-4; dvs. også efter det foreslåede nye stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 5, vil indebære, at politiet ligesom i dag vil kunne yde bistand til kommunen ved udøvelsen af de beføjelser, der følger af servicelovens § 64, stk. 2, som ikke foreslås ændret, og den gældende § 64, stk. 3, som vil blive stk. 4. Der er ikke her tilsigtet nogen ændring af den hidtil gældende retstilstand.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 5, vil herudover indebære, at politiet vil kunne yde bistand til kommunen ved gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 4, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, jf. nedenfor.

De foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 3-5, skal sikre, at barnet eller den unge kan få den nødvendige hjælp også i de helt særlige tilfælde, hvor det trods tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren, anbringelsesstedet og eventuelt andre personer i barnets eller den unges familie og netværk ikke er muligt at opnå deres frivillige medvirken til, at afgørelsen fuldbyrdes, og hvor det af hensyn til barnets eller den unges bedste er afgørende, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted.

Kommunalbestyrelsens udøvelse af de beføjelser, der følger af de foreslåede bestemmelser, vil skulle ske i overensstemmelse med reglerne i §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. Heraf følger bl.a., at kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter den foreslåede bestemmelse, således kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Indgrebet skal endvidere foretages så skånsomt som muligt.

Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde skulle foretage en vurdering af indgrebets proportionalitet, dvs. om politiets bistand ved gennemførelsen af afgørelsen er nødvendig af hensyn til barnets eller den unges bedste og står i rimeligt forhold til formålet med afgørelsen.

Rammerne for politiets eventuelle magtanvendelse i forbindelse med denne bistand vil fremgå navnlig af politilovens §§ 15 og 16. Heraf følger bl.a., at politiet i forbindelse med sin bistand til kommunerne vil kunne anvende magt, forudsat at magtanvendelse er nødvendig og forsvarlig ved udøvelsen af bistanden. Dette indebærer bl.a., at magt kun må anvendes, hvis mindre indgribende midler ikke findes at være tilstrækkelige, og at eventuel magtudøvelse skal ske så skånsomt som omstændighederne tillader.

Det skal understreges, at lovforslagets § 1, nr. 3-5, skal ses i tæt sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 6, hvormed det foreslås, at det tydeliggøres i serviceloven, at fuldbyrdelse af afgørelser efter servicelovens § 64, stk. 1, herunder også afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens og barnets eller den unges og eventuelt andre personer i barnets eller den unges familie og netværk, herunder f.eks. barnets eller den unges plejefamilies, frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler afgørende imod.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6.

Til nr. 6.

Serviceovens § 64 fastsætter regler om fuldbyrdelse af visse typer tvangsmæssige afgørelser efter serviceoven og efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder evt. med politiets bistand.

Det foreslås, at der i § 64 efter stk. 4, der bliver stk. 5, indsættes nedenstående nye stykker 6 og 7:

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 6* i serviceovens § 64, som skal tydeliggøre, at fuldbyrdelse af afgørelser omfattet af serviceovens § 64, stk. 1, og skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod.

Bestemmelsen vil indebære, at det vil blive tydeliggjort i serviceoven, at fuldbyrdelse af afgørelser om f.eks. anbringelse uden for hjemmet og ændret anbringelsessted uden samtykke skal varetage barnets eller den unges bedste og skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader. Det vil bl.a. indebære, at afhentningen af barnet eller den unge hos forældrene eller på anbringelsesstedet skal tilrettelægges og gennemføres på en måde, der er så skånsom som muligt over for barnet eller den unge, forældrene, anbringelsesstedet samt eventuelle øvrige børn og unge på anbringelsesstedet og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges integritet. Der kan f.eks. være behov, at de biologiske forældre, plejeforældre, bedsteforældre, kontaktpædagoger eller andre, som barnet eller den unge er tryk ved, er til stede ved afhentningen af barnet eller den unge og sammen med sagsbehandler ledsager barnet eller den unge.

Bestemmelsen vil endvidere betyde, at det vil blive tydeliggjort i serviceoven, at kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaveren, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod.

Herved forstås, at kommunen både forud for, at afgørelsen træffes, og når afgørelsen herefter skal effektueres, skal sørge for en tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren med henblik på så vidt muligt at opnå forståelse for afgørelsen og sikre en skånsom fuldbyrdelse. Der vil også efter kunne omstændighederne være behov for inddragelse af andre personer i barnets eller den unges familie eller netværk. Det vil især gælde personer i familien eller netværket, som barnet eller den unge er tæt knyttet til, og som opholder sig sammen med barnet eller den unge i hjemmet eller på anbringelsesstedet, herunder f.eks. søskende, en plejefamilie, m.v. Vedrører sagen fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke vil tæt inddragelse af den nuværende plejefamilie/institution ofte kunne bidrage til at understøtte en god og skånsom proces for barnet eller den unge.

Som led i inddragelsen bør kommunen bl.a. søge at forklare baggrunden for afgørelsen, og hvad den vil betyde for barnets eller den unges hverdag, herunder f.eks. hvordan og i hvilket omfang samvær og kontakt tænkes understøttet. Kommunen bør også forklare, hvordan fuldbyrdelsen helt konkret forventes at forløbe.

Der vil efter omstændighederne kunne være behov for, at kommunen ad flere omgang forsøger at opnå barnets eller den unges, forældremyndighedsindehaverens og eventuelle andres frivillig medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse. Hvor vedholdende kommunen skal være vil altid bero på en konkret og individuel vurdering under hensyn til barnets eller den unges bedste, som uddybet nedenfor. Kommunen skal således

så vidt muligt søge at undgå, at det bliver nødvendigt at fuldbyrde afgørelser med de beføjelser, som følger af servicelovens nuværende § 64, og de ændringer, som følger af lovforslagets § 1, nr. 4 og 5.

Det følger af bestemmelsen, at kommunen i særlige tilfælde vil kunne undlade at afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaveren, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, hvis hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod. Herved forstås, at undladelsen alene kan ske af hensyn til barnets eller den unges bedste, og at der skal være tale om tungtvejende grunde.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der vurderes at være risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling, f.eks. på grund af overgreb eller omsorgssvigt, og hvis barnets eller den unges øjeblikkelig behov for støtte betyder, at fuldbyrdelsen ikke afvente kommunens forsøg på at opnå de pågældende frivillige medvirken. Det vil også efter omstændighederne kunne være tilfældet, hvis der er grund til at antage, at forældrene eller andre vil søge at hindre at afgørelsen gennemføres, herunder f.eks. ved rejse ud af landet med barnet eller den unge, inden fuldbyrdelsen.

Bestemmelsen vil indebære, at det i serviceloven tydeliggøres, at hvis der er behov for at fuldbyrde afgørelsen tvangsmæssigt, herunder med politiets bistand, fordi det trods grundigt forarbejde og tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren og eventuelt andre personer i barnets eller den unges familie og netværk, herunder f.eks. barnets eller den unges plejefamilie, ikke er muligt at opnå deres frivillige medvirken til, at afgørelsen gennemføres, skal kommunen foretage en afvejning af på den ene side hensynet til barnets eller den unges behov for støtte og på den anden hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod en fuldbyrdelse, som barnet eller den unge vil kunne opleve som indgribende.

Kommunen skal som led i afvejningen vurdere, om det af hensyn til barnets eller den unges bedste er afgørende, at afgørelsen fuldbyrdes og uden (yderligere) forsinkelse, eller om det af hensyn til barnets eller den unges bedste vil være bedre at arbejde yderligere med barnet eller den unge og forældrene med henblik på at opnå deres forståelse for og samarbejde om afgørelsens effektivering.

Der skal ved afvejningen tages højde for barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne. Er der således f.eks. tale om et barn under skolealderen, vil dette som hovedregel tale imod fuldbyrdelse af en afgørelse med politiets bistand, da barnet pga. sin alder må antages at have vanskeligt ved at forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles voldsom. Der kan dog være situationer, hvor det af hensyn til barnets eller den unges behov vil være nødvendigt at gennemtvinge afgørelsen med politiets bistand, også selvom der er tale om et barn under skolealderen, hvis barnet f.eks. skal fjernes fra hjemmet på grund af omsorgssvigt eller overgreb mod barnet begået af forældrene. Det samme vil gælde, hvis der er tale om børn og unge, som pga. at betydeligt nedsat psykisk funktionsevne vil have vanskeligt ved forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles indgribende.

Er der tale om et barn eller en ung, som skal flyttes mod sin vilje fra f.eks. en plejefamilie til en døgninstitution for at modtage en meget specialiseret pædagogisk behandling, som barnet eller den unge ikke vil kunne få under sit fortsatte ophold i plejefamilien, bør støtten som hovedregel alene gennemføres i dialog med barnet eller den unge, forældrene og anbringelsesstedet og uden politiets bistand. Kun i helt særlige tilfælde, hvor barnets eller den unges behov for ændret støtte er akut og/eller meget betydeligt, vil der ud fra hensynet til barnets eller den unges bedste kunne være grundlag for fuldbyrdelse af afgørelsen med politiets bistand.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde i tillæg til §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb, herunder bl.a. proportionalitetsprincippet, som fortsat vil finde anvendelse.

Det foreslås videre i lovforslagets § 1, nr. 6, at der indsættes et nyt *stk.* 7 i servicelovens § 64, det vil fastsætte, at fuldbyrdelse af en afgørelse, jf. det foreslåede nye stk. 3 i servicelovens § 64, hvor politiet yder bistand til kommunen efter den bestemmelse, der med lovforslaget bliver stk. 5, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.

Den foreslåede ordning vil betyde, at kommunen løbende skal registre og indberette eventuelle sager, hvor politiet yder bistand til kommunen ved afhentning af barnet eller den unge uden retskendelse og mod behørig legitimation på et anbringelsessted med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Registreringen vil skulle indeholde kommunens begrundelse for at anmode om politiets bistand. Barnet eller den unge vil skulle gøres bekendt med registreringen, og barnets eller den unges oplevelse af situationen vil skulle indgå i indberetningen til Ankestyrelsen. På baggrund af indberetningerne vil der årligt blive udarbejdet en rapport, som oversendes til Folketinget.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3-6.

Til nr. 7

Efter servicelovens gældende § 64, stk. 3, som med lovforslagets § 1, nr. 4, vil blive stk. 4, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Det følger af den gældende § 64, stk. 5, i serviceloven, som med lovforslagets § 1, nr. 6, vil blive stk. 8, at social- og indenrigsministeren årligt udarbejder en opgørelse over kommunernes anvendelse af den gældende bestemmelse i servicelovens § 64, stk. 3.

Det forslås med lovforslagets 1, nr. 7, at servicelovens § 64, stk. 5, der vil blive stk. 8, nyaffattes, så det vil fremgå, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter servicelovens stk. 3, som bliver stk. 4, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.

Bestemmelsen vil indebære, at kommunerne fremover løbende skal registrere og indberette anvendelsen af servicelovens § 64, stk. 3, som bliver stk. 4, til Ankestyrelsen, fremfor at Ankestyrelsen skal indhente disse oplysninger ved en undersøgelse, hvor samtlige kommuner skal kontaktes.

Bestemmelsen vil sikre, at kommunerne kan gennemføre registrering og indberetning samtidig med gennemførelsen af den konkrete børnefaglige undersøgelse. Dette betyder, at kommunen ikke efterfølgende skal fremsøge og gennemgå relevante sager, for at kunne oplyse over for Ankestyrelsen i hvilket omfang kommunen har anvendt § 64, stk. 3, der bliver stk. 4, i den pågældende periode, og dermed en forenkling af sagsgangen i disse sager.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3-7.

Til nr. 8

Ankestyrelsen kan efter servicelovens § 65, stk. 1, af egen drift tage sager om særlig støtte til børn og unge op, når det må antages, at en kommunalbestyrelse i en konkret sag ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller ikke har truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste, jf. dog servicelovens § 65, stk. 6. Ankestyrelsen kan da pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller at træffe de fornødne afgørelser.

Hvis der er behov for foranstaltninger efter servicelovens §§ 52 eller 52 a, og kommunalbestyrelsen undlader at iværksætte disse i fornødent omfang, kan Ankestyrelsen selv træffe en foreløbig afgørelse om foranstaltninger, jf. servicelovens § 65, stk. 2, 1. pkt. Ankestyrelsen kan dog ikke træffe en foreløbig afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, når afgørelsen vedrører et barn eller en ung i et forbedringsforløb efter §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. servicelovens § 65, stk. 2, 2. pkt. Ankestyrelsen skal orientere Ungdomskriminalitetsnævnet om tilfælde omfattet af servicelovens § 65, stk. 2, 2. pkt. og om afgørelser efter servicelovens § 65, stk. 2, 1. pkt., når afgørelsen vedrører et barn eller en ung, der er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Det følger endvidere af servicelovens § 65, stk. 3, at Ankestyrelsen selv kan træffe visse tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens regler, herunder bl.a. om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, når betingelserne herfor er opfyldt. Ankestyrelsen kan således selv træffe afgørelse efter servicelovens §§ 51, 58, 63 og 68 a. Ankestyrelsen kan dog ikke træffe afgørelse efter servicelovens § 65, stk. 1 og 3, i sager om et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Dette fremgår af servicelovens § 65, stk. 6, 1. pkt. I sådanne sager kan Ankestyrelsen træffe afgørelse om at pålægge kommunalbestyrelsen at forelægge sagen for Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. servicelovens § 65, stk. 6, 2. pkt. Ankestyrelsen skal orientere Ungdomskriminalitetsnævnet om afgørelser efter servicelovens § 65, stk. 6, 2. pkt.

Det foreslås med § 1, nr. 8, at ændre servicelovens § 65, stk. 3, således at bestemmelsen fremover også vil give Ankestyrelsen adgang til at træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 8, vil bl.a. indebære, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse efter servicelovens § 71, stk. 2, 1. pkt., om omfanget og udøvelsen af samvær og kontakt mellem barnet eller den unge og forældre eller netværk og vil kunne fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Det vil også omfatte adgang til at træffe afgørelse om samvær mellem barnet eller den unge og f.eks. en tidligere plejefamilie, som barnet eller den unge er knyttet til, og som derfor må betragtes som en del af barnets eller den unges netværk.

En sådan afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor kommunalbestyrelsen i en længere periode har undladt at sørge for, at barnets eller den unges forbindelse med f.eks. forældre, bedsteforældre, søskende eller en tidligere plejefamilie, som barnet er nært knyttet til, holdes ved lige, og hvor dette ikke er begrundet i hensynet til at beskytte barnets eller den unges sundhed eller udvikling eller beskytte barnet eller den unge mod overgreb. Her vil hensynet til barnets eller den unges bedste, herunder hensynet til barnets eller den unges mulighed for at bevare nære relationer til netværket kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse om omfang og udøvelse af samvær eller støttet samvær, hvis dette vurderes nødvendigt, så sagen ikke forsinkes yderligere.

Hvor længe kommunen skal have undladt at sørge for, at forbindelsen holdes ved lige, før Ankestyrelsen selv bør træffe afgørelse frem for at pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser, vil bero på en konkret og individuel vurdering i det enkelte tilfælde. Ved

vurderingen heraf skal der bl.a. lægges vægt på barnets eller den unges tilknytning til den eller de pågældende, som samværet vedrører, og/eller barnets eller den unges behov og mulighed for fremadrettet at skabe og bevare nære relationer til vedkommende.

Ankestyrelsen vil desuden efter den foreslåede bestemmelse med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, kunne træffe afgørelse om, at samværet mellem forældrene og barnet eller den unge skal støttes ved, at der en tredjeperson til stede (støttet samvær), jf. servicelovens § 71, stk. 2, 4. pkt.

Det vil efter omstændighederne f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor kommunalbestyrelsen har tilrettelagt eller fastsat samvær med forældrene, men hvor samværet inden for de fastsatte rammer og vilkår ikke er til barnets eller den unges bedste, f.eks. fordi der er behov for støttet samvær. Hvis behovet for at justere rammerne for samvær vurderes at være hastende af hensyn til barnets eller den unges bedste, vil det efter omstændighederne kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse, så sagen ikke skal afvente, at kommunalbestyrelsen træffer de fornødne afgørelser efter pålæg fra Ankestyrelsen.

Bestemmelsen vil endvidere betyde, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens § 71, stk. 3-5, når betingelserne herfor er opfyldt, også selvom sagen ikke så hastende, at der er grundlag for en foreløbig afgørelse efter servicelovens § 75, stk. 5.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet ved behandlingen af en sag, som Ankestyrelsen har rejst af egen drift, eller en klagesag om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke, hvor Ankestyrelsen vurderer, at det af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling er nødvendigt at træffe afgørelse om, at samvær mellem barnet eller den unge og forældrene for en periode skal afbrydes eller være overvåget.

Ankestyrelsen vil kunne pålægge kommunalbestyrelsen at gennemføre de afgørelser, som Ankestyrelsen måtte træffe efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 8, og Ankestyrelsen vil desuden kunne bestemme, at afgørelserne skal gennemføres inden for en nærmere angivet tidsfrist, når det må anses for nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste, jf. servicelovens § 65, stk. 4.

Den foreslåede ordning ændrer ikke ved Ankestyrelsens adgang efter servicelovens § 65, stk. 1, til at pålægge en kommunalbestyrelse at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser. Udgangspunktet vil således fortsat være, at kommunen må antages at have det bedste kendskab til barnet eller den unge, familien og netværket, og dermed som hovedregel er nærmest til at træffe de fornødne afgørelser om samvær, herunder efter pålæg fra Ankestyrelsen. Det vil således kun være i de tilfælde, hvor hensynet til barnets eller den unges behov og omstændighederne i den konkrete sag tilsiger, at afgørelsen ikke bør afvente kommunalbestyrelsens behandling af sagen, at Ankestyrelsen selv vil skulle træffe afgørelse om samvær.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke ved direktøren for Ankestyrelsens kompetence til at træffe foreløbige afgørelser efter servicelovens § 75, stk. 5, 1. pkt., når betingelserne herfor er opfyldt.

Direktøren for Ankestyrelsen vil således fortsat have samme kompetence som formanden for kommunens børn og unge-udvalg til at træffe foreløbige afgørelser efter servicelovens §§ 51, 58 og 63, § 63 a, stk. 1, § 63 b, stk. 1, § 63 c, stk. 1 og 3, § 68 a, § 69, stk. 3, § 71, stk. 3-5, og § 78, stk. 4, samt voksenansvarslovens § 11, stk. 1 og 2, og § 15, stk. 1, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i kommunens børn og unge-udvalg.

Direktøren for Ankestyrelsen vil endvidere fortsat have samme kompetence som formanden for børn og unge-udvalget til i sager om et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af

ungdomskriminalitet, at træffe foreløbige afgørelser efter servicelovens §§ 63 og 68 a, § 71, stk. 3-5, og § 78, stk. 4, efter voksenansvarslovens § 11, stk. 2, og § 15 og efter § 14, stk. 2-4, § 15, stk. 1, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1 og 2, § 24, stk. 1, og § 32, stk. 1 og 2, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente sagens behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 2.3.

Til nr. 9.

En anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 kan ophøre enten på initiativ af kommunen eller på initiativ af forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, jf. servicelovens § 68.

Kommunen skal således løbende påse, at betingelserne for at opretholde foranstaltningen er opfyldt. Hvis kommunen ikke længere finder, at der er grundlag for en anbringelse uden samtykke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse af barnet eller den unge og fastsætte en hjemgivelsesperiode, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Inden kommunen træffer afgørelse om ophør af anbringelsen, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48, stk. 1, og det kan være hensigtsmæssigt at høre anbringelsesstedet.

Indehaveren af forældremyndigheden og den unge, der er fyldt 15 år, kan på ethvert tidspunkt fremsætte en begæring om hjemgivelse. Forældremyndighedsindehaveren og den unge behøver således ikke at afvente, at børn og unge-udvalget alligevel skal behandle sagen på baggrund af den fastsatte genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62.

Udgangspunktet er, at kommunen skal behandle begæringen om hjemgivelse og vurdere, hvorvidt kommunen mener, at der stadig er grundlag for den tvangsmæssige foranstaltning. Det følger modsætningsvis af servicelovens § 68, stk. 7 og 10.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller i en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom, jf. servicelovens § 68, stk. 6, 1. pkt. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens §§ 58 eller 68 a, jf. servicelovens § 68, stk. 6, 2. pkt.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10, jf. servicelovens §§ 166 og 167. Klagen behandles som udgangspunkt efter de almindelige regler i retssikkerhedslovens § 52 a, stk. 1. Klager over afgørelser om hjemgivelse og hjemgivelsesperiode har som udgangspunkt opsættende virkning, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 2.

Børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 12 år efter reglerne i servicelovens § 168. Klagen behandles efter de særlige regler i retssikkerhedslovens § 55, stk. 2, nr. 2, for behandling af klager over børn og unge-udvalgets afgørelser. Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forelagt for retten, jf. servicelovens § 169.

Kommunalbestyrelsen kan efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 1, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter § servicelovens 62, stk. 5, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, anbringelsesstedet barnet eller den unge. Det vil sige i de særlige tilfælde, hvor børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten har truffet afgørelse om, at anbringelsen af et barn under 1 år, skal gælde i tre år, hvis det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrunder anbringelsen, vil være til stede i denne periode.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 2, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis der er tale om en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, og der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

For så vidt angår børn eller unge anbragt efter servicelovens § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5, skal forholdene hos forældremyndighedsindehaveren være ændret markant og/eller på flere parametre, for at der kan være tale om, at forholdene er væsentlig ændrede. Ingen af de omstændigheder, der udgjorde en væsentlig faktor for barnet eller den ungs mistrovsel eller forventede mistrovsel, herunder forældrenes psykiske sygdom og misbrugsadfærd, må være til stede.

For så vidt angår børn og unge anbragt efter servicelovens § 68 a vil væsentlige ændringer for eksempel kunne være, at barnet eller den unge ikke længere føler et tilhørsforhold til anbringelsesstedet, men langsomt har opnået større tilknytning til forældremyndighedsindehaveren. Det kan også være, at der er forhold hos anbringelsesstedet, som er væsentlig ændrede. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den primære omsorgsperson i plejefamilien er flyttet fra familien på grund af skilsmisse eller er død.

Afvises begæringen om hjemgivelse ikke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. servicelovens § 68, stk. 8. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 68, stk. 9.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdene for barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaveren eller anbringelsesstedet har ændret sig væsentligt, skal kommunalbestyrelsen således realitetsbehandle forældrenes anmodning om hjemgivelse. I så fald skal kommunalbestyrelsen iværksætte de fornødne undersøgelser, med henblik på at træffe afgørelse om hjemgivelse eller, hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for hjemgivelse, forelægge sagen for børn og unge-udvalget.

Forældremyndighedsindehaveren kan indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 retssikkerhedsloven.

Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en begæring om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten, jf. servicelovens § 68, stk. 10.

Med forslaget § 1, nr. 9, foreslås det, at servicelovens § 68, stk. 6-10, ophæves, og at der i stedet indsættes nedenstående nye stk. 6-9.

Det foreslås fastsat i servicelovens § 68, stk. 6, at kommunalbestyrelsen ikke har pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten..

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af den gældende § 68, stk. 10, i serviceloven, dog med en enkelt redaktionel justering, idet ”begæring” ændres til ”anmodning”. Ændringen vil betyde, at der anvendes samme terminologi på dette punkt i hele § 68 i serviceloven. Det skal sikre klarere og mere forståelige regler.

Der er ikke med bestemmelsen tilsigtet nogen ændring af den hidtil gældende retstilstand. Bestemmelsen vil indebære, at kommunalbestyrelsen ligesom i dag kan afvise at behandle en anmodning om hjemgivelse, mens sagen er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Bestemmelsen vil gælde i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet. Bestemmelsen vil således også gælde i sager om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, herunder uanset om en anmodning om hjemgivelse fremsættes af forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, og uanset om betingelser efter det foreslåede nye stk. 7 for at afvise forældremyndighedsindehaveren anmodning er opfyldt eller ej.

Med det foreslåede nye § 68, stk. 7, i serviceloven foreslås det, at kommunalbestyrelsen skal kunne afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter

1) servicelovens § 58, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, eller

2) servicelovens § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Det følger, af det foreslåede nye stk. 7, nr. 1, at kommunen fremover vil kunne afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter servicelovens § 58, hvis der er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, barnet eller den unge.

Den foreslåede bestemmelse vil således indebære, at den adgang kommunalbestyrelsen i dag har til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse af et barn, som er anbragt efter servicelovens § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5, når forholdene ikke er væsentligt ændrede, udvides til at omfatte alle afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet efter servicelovens § 58.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere betyde, at det er alene er, hvis forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge er væsentligt ændrede, at kommunalbestyrelsen vil have pligt til at realitetsbehandle anmodningen fra forældrene.

Væsentligt ændrede forhold ved anbringelsesstedet vil ikke medføre, at en anmodning om hjemgivelse i en sag om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 vil skulle realitetsbehandles. Det skyldes, at en anbringelse efter servicelovens § 58 aldrig kan være begrundet i forhold ved anbringelsesstedet, og ændrede forhold ved anbringelsesstedet kan derfor ikke i sig selv begrunde en hjemgivelse af barnet eller den unge, selvom det i nogen tilfælde vil kunne give anledning til, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted.

Ved væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold forstås, at forhold omkring forældremyndighedsindehaveren, som afgørelsen om anbringelse uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, ikke længere er til stede. Det kan f.eks. være, hvis forældremyndighedsindehavere, som har haft et misbrug af alkohol, har gennemført en misbrugsbehandling og er ude af misbruget. Det kan også f.eks. være, hvis forældremyndighedsindehavere, som har haft en alvorlig psykisk lidelse, der betød, at de ikke var i stand til at drage omsorg for barnet eller den unge, har modtaget virksom behandling.

Ved væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold forstås, at forhold omkring barnet eller den unge som anbringelsen uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, er ændret betydeligt og i en positiv retning for barnet eller den unge. Det kan f.eks. være, hvis en ung, som har haft et alvorligt misbrug af hash, har gennemført misbrugsbehandling og er kommet ud af misbruget. Det kan også f.eks. være, hvis et barn eller en ung, som før anbringelsen har haft meget udadreagerende eller selvskadende adfærd, gennem en støttende indsats og behandling er blevet markant bedre i stand til håndtere vrede og konflikt eller er ophørt med alvorlig selvskade.

Adgangen efter den foreslåede § 68, stk. 7, nr. 1, til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse vil alene omfatte anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Servicelovens gældende § 68, stk. 7 (nr. 1 og 2), der med lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås ophævet, henviser til begøring fra "forældrene". Dette er uhensigtsmæssigt, da ordlyden kan give indtryk af, at bestemmelsen også omfatter forældre uden del i forældremyndigheden. Bestemmelsen kan dermed modsætningsvis give indtryk af, at forældre uden del i forældremyndigheden kan begære hjemgivelse og få anmodningen behandlet i tvangsmæssige anbringelsessager, som ikke er omfattet af de særlige undtagelser i servicelovens § 68, stk. 7.

Det må antages ikke at være tilsigtet. Som det fremgår ovenfor under punkt 2.1.1, har det siden bistandsloven været forudsat, at det alene er forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, som kan

begære hjemgivelse, ligesom det er disse parter, der kan samtykke til en frivillig anbringelse, jf. servicelovens § 52, stk. 1. Bemærkningerne til servicelovens § 68, stk. 7, giver ikke indtryk af, at det har været hensigten at ændre herved. Betegnelserne ”forældrene” og ”forældremyndighedsindehaveren” anvendes i bemærkningerne på en måde, der giver indtryk af, at disse betegnelser i her skal forstås synonymt. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A spalte 3389. Det må derfor antages, at bestemmelsen bør og hidtil har været fortolket snævert til alene at omfatte forældremyndighedsindehaveren.

For at sikre en klarere retsstilling og mere forståelige regler henvises der i det foreslåede nye § 68, stk. 7, eksplicit til forældremyndighedsindehaveren og ikke til forældrene.

Det foreslåede nye § 68, stk. 7, nr. 2, er en videreførelse og præcisering af servicelovens gældende § 68, stk. 7, nr. 2, med enkelte sproglige ændringer. I punktet ændres ”begæring” til ”anmodning”. Ændringen vil betyde, at der anvendes samme terminologi på dette punkt i hele § 68 i serviceloven. Endvidere præciseres det, jf. ovenfor under § 68, stk. nr. 1, at bestemmelsen alene vedrører anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren.

Bestemmelsen vil medføre, at kommunalbestyrelsen vil kunne afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i sager om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter servicelovens § 68 a, hvis der er ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

I forhold til § 68 a vil væsentlige ændringer for eksempel kunne være, at barnet eller den unge ikke længere føler et tilhørsforhold til anbringelsesstedet, men langsomt har opnået større tilknytning til forældremyndighedsindehaveren. Det kan også være, at der er forhold hos anbringelsesstedet, som er væsentligt ændrede. For eksempel kan den primære omsorgsperson i plejefamilien forlade familien på grund af skilsmisse eller død.

Modtager kommunalbestyrelsen en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter servicelovens § 58 eller § 68 a, vil kommunalbestyrelsen efter forslaget indledningsvis skulle vurdere, om der er grundlag for at behandle anmodningen eller ej. Dette vil betyde, at kommunen skal vurdere, om der væsentlige ændringer af relevante forhold.

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan foretage denne vurdering, jf. retssikkerhedslovens § 10. Der vil være tale om en afgrænset sagsoplysning, som alene skal belyse, om der er væsentlige ændringer af relevante forhold. Der skal således ikke ske fuld sagsoplysning med henblik på at vurdere, om der er grundlag for hjemgivelse.

Oplysninger om forældremyndighedsindehaveren forhold må først og fremmest komme fra forældremyndighedsindehaveren selv, f.eks. ved at forældremyndighedsindehaveren fremsender en udtalelse fra egen læge eller lignende, der kan sandsynliggøre, at forældremyndighedsindehaverens forhold er ændret væsentligt. Der påhviler således ikke kommunalbestyrelsen en forpligtelse til at iværksætte f.eks. en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, medmindre forældremyndighedsindehaveren selv er fremkommet med oplysninger, som gør det overvejende sandsynligt, at eksempelvis forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge er væsentligt forbedrede.

Oplysninger om eventuelle væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold må kommunen som altovervejende udgangspunkt antages at være i besiddelse af allerede som led i behandlingen af anbringelsessagen og kommunens løbende opfølgning og tilsyn med barnet eller den unge, jf. servicelovens §§ 70 og 148. I særlige tilfælde vil der dog kunne være behov for at indhente oplysninger fra andre myndigheder, anbringelsesstedet m.v.

Som hovedregel må det antages, at vurderingen af, om forholdene er væsentligt ændrede, vil blive foretaget på grundlag af oplysninger, som forældremyndighedsindehaveren selv har fremsendt eller på anden vis må antages at være bekendt med, jf. ovenfor, og der vil derfor ikke være behov for at høre forældremyndighedsindehaveren forinden. I nogle tilfælde vil det dog kunne være nødvendigt at høre parterne, jf. forvaltningslovens § 19.

Kommunen vil efter omstændighederne skulle tale med barnet eller den unge, inden vurderingen foretages, jf. servicelovens § 48. Samtalen kan undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet som led i den børnefaglige undersøgelse, eller hvis barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod, f.eks. fordi anmodningen om hjemgivelse er åbenlyst ubegrundet, eller fordi barnet eller den unge har afgørende behov for ro og for at blive skærmet. Ved vurderingen af, om en samtale kan undlades skal det tillægges vægt, at der ikke her er tale om en undersøgelse af grundlaget for hjemgivelse, men alene en indledende afklaring af, om der er grundlag for behandle sagen, hvorfor hensynet til at skåne barnet eller den unge som udgangspunkt må veje tungere end ved en realitetsbehandling af en hjemgivelsessag, hvor barnets eller den unges interesse i at blive inddraget alt andet lige vil være væsentligt større.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at relevante forhold ikke er væsentligt ændrede, skal kommunen ikke realitetsbehandle anmodningen. Dette vil indebære, at kommunalbestyrelsen ikke skal oplyse sagen yderligere, herunder iværksætte nye undersøgelser m.v., med henblik på at vurdere, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde anbringelsen. Der skal ikke træffes afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde. Sagen vil heller ikke skulle forelægges for børn og unge-udvalget til fornyet afgørelse efter § 58 eller § 68 a. Tvangsanbringelsessagen vil således ikke skulle genbehandles, herunder ved børn og unge-udvalgets, Ankestyrelsen eller retten. Kommunen vil i stedet skulle afvise at behandle anmodningen om hjemgivelse.

Forældremyndighedsindehaveren vil kunne indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 retssikkerhedsloven. Ankestyrelsen vil alene kunne foretage en retlige prøvelse, jf. retssikkerhedslovens § 69, af kommunens beslutning om at afvise at behandle anmodningen om hjemgivelse. Det vil indebære, at Ankestyrelsen kan tage stilling til om, kommunens beslutning lider af retlige mangler, herunder om de forvaltningsretlige love og grundsætninger og retssikkerhedslovens bestemmelser om sagsbehandling er blevet fulgt, om de faktiske oplysninger er korrekte, og om kommunalbestyrelsen har foretaget sin skønsmæssige vurdering inden for lovens rammer. Ankestyrelsen vil ikke kunne tilsidesætte et lovligt skøn, og Ankestyrelsen vil ikke kunne tage stilling til, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde den tvangsmæssige anbringelse. Ankestyrelsens afgørelse træffes som udgangspunkt administrativt efter de almindelige regler i retssikkerhedslovens § 52 a, stk. 1, om behandling af klager over kommunalbestyrelsens afgørelser.

Hvis kommunen finder, at der er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, vil kommunalbestyrelsen skulle realitetsbehandle forældremyndighedsindehaverens anmodning om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis sagen ikke er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, jf. det foreslåede stk. 6 og 8.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre ved, at kommunalbestyrelsen ligesom i dag vil have pligt til at behandle anmodninger fra en ung, der er fyldt 15, og som er anbragt efter §§ 58 eller 68 a i serviceloven, også selvom der er ikke sket væsentlige ændringer af forholdene, hvis sagen i øvrigt ikke under behandling ved Ankestyrelsen eller retten. Det følger således modsætningsvis af det foreslåede stk. 6 og 7. Der er ikke på dette punkt tilsigtet nogen ændring af den hidtil gældende retstilstand.

Med det foreslåede § 68, stk. 8, i serviceloven foreslås det, at når kommunalbestyrelsen behandler en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, som er anbragt efter servicelovens §§ 58 eller 68 a, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde jf. stk. 2, hvis der er grundlag herfor. Hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. §§ 58 eller 68 a.

Det foreslåede stk. 8 fastsætter regler for realitetsbehandling af hjemgivelsesanmodninger fra forældremyndighedsindehaveren og den unge i denne type sager. Bestemmelsen vil således alene gælde de sager, hvor der skal ske en realitetsbehandling af anmodningen, og ikke for sager, hvor kommunalbestyrelsen efter reglerne i de foreslåede stk. 6 og 7 afviser at behandle anmodningen, fordi sagen er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, eller fordi forholdene ikke er væsentligt ændrede.

Det foreslåede stk. 8 er en tydeliggørelse af de regler, der følger af de gældende regler i § 68, stk. 6, 2. pkt., og stk. 8 og 9, i serviceloven, dog med de ændringer der følger af det foreslåede nye stykke 7.

Når kommunalbestyrelsen fremover skal realitetsbehandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter §§ 58 eller 68 a i serviceloven, vil kommunalbestyrelsen ligesom i dag skulle oplyse sagen med henblik på at vurdere, om der er grundlag for hjemgivelse. Det vil sige, at kommunen i det omfang der måtte være behov for det, vil skulle undersøge barnets eller den unges og/eller forældremyndighedsindehaverens forhold med henblik på at vurdere, om barnet eller den unge skal hjemgives, og i givet fald, hvordan hjemgivelsen skal forberedes, og hvilken støtte til barnet eller den unge og familien, der måtte være behov for ved hjemgivelsen. Dette kan betyde, at den eksisterende børnefaglige undersøgelse skal opdateres eller suppleres i fornødent omfang. Er der tidligere udarbejdet en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, barnet eller den unge, vil der i nogle tilfælde kunne være behov for at supplere eller opdatere denne.

Kommunen vil skulle høre parterne, hvis der er grundlag herfor, jf. forvaltningslovens § 19, og skal som udgangspunkt afholde en samtale med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48.

Hvis kommunalbestyrelsen på baggrund af sin realitetsbehandling af anmodningen om hjemgivelse vurderer, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal samtidig revidere handleplanen og angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 11, der som følge af lovforslagets § 1, nr. 9, vil blive bliver stk. 10.

Vurderer kommunalbestyrelsen på baggrund af sin realitetsbehandling af anmodningen om hjemgivelse, at der ikke er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, skal kommunalbestyrelsen, forelægge sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens §§ 58 eller 68 a.

Indstillingen til børn og unge-udvalget skal indeholde den (reviderede eller opdaterede) børnefaglige undersøgelse, handleplanen, barnets eller den unges indstilling til anbringelsen, og en vurdering af forældrenes kompetencer, jf. servicelovens gældende § 59 og lovforslagets § 1, nr. 2.

Forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal ligesom i dag have mulighed for at udtale sig over for børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 74, stk. 2. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere ligesom i dag have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse, jf. servicelovens §§ 72 og 73.

Børn og unge-udvalgets afgørelse vil ligesom i dag kunne påklages til og behandles af Ankestyrelsen efter de særlige regler i servicelovens § 168 og retssikkerhedslovens §§ 52 b og 55. Det indebærer, bl.a., at forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal have mulighed for at udtale sig over for Ankestyrelsen. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse, jf. servicelovens § 168, stk. 4. Ankestyrelsen vil kunne foretage en fuld prøvelse af, om der er grundlag for at opretholde anbringelsen uden for hjemmet uden samtykke. Ankestyrelsens afgørelse vil ligesom i dag kunne indbringes for retten efter de særlige regler i servicelovens §§ 169-172.

Med det foreslåede § 68, stk. 9, i serviceloven foreslås det, at i alle tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter servicelovens § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.

Bestemmelsen er en videreførelse af det gældende § 68, stk. 6, 1. pkt., med enkelte redaktionelle ændringer. Der er ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af den hidtil gældende retstilstand på dette punkt. Ved at tildele bestemmelsen et selvstændigt stykke tydeliggøres det, at pligten til at orientere børn og unge-udvalget ved afgørelse om hjemgivelse af børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet efter servicelovens §§ 58 eller 68 a, gælder ved alle sådanne afgørelser, uanset om hjemgivelsen er foranlediget af en anmodning fra den unge eller forældremyndighedsindehaveren eller sker på kommunens eget initiativ.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.1.

Til nr. 10

Serviceovens § 68, stk. 12, fastsætter, at kommunalbestyrelsen i den unges opholdskommune senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år skal træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn eller opretholdt anbringelse, jf. serviceovens § 76 a, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes efter serviceovens §§ 76 eller 76 a. Kommunalbestyrelsen skal forinden da i samarbejde med den unge have revideret handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold. Hvis en ung frem til sit fyldte 18. år har været anbragt som led i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, udarbejder kommunalbestyrelsen en handleplan, jf. serviceovens § 140.

Det fremgår af serviceovens § 68, stk. 13, 1. pkt. at hvis en ung i alderen 18 til 22 år, der har været anbragt indtil sit fyldte 18. år, eller som har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal den hidtidige opholdskommune forud for skiftet oversende den unges reviderede handleplan eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. serviceovens § 68, stk. 12, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter serviceovens § 76 a.

Oversendelse af handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaveren, jf. serviceovens § 68, stk. 12, 2. pkt.

I serviceovens § 68, stk. 13, 1. pkt., der som følge af lovforslagets § 1, nr. 9, vil blive stk. 12, 1. pkt., foreslås det at ændre henvisningen »jf. stk. 12« til »jf. stk. 11«.

Den foreslåede ændring, er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 9. Det følger således af lovforslagets § 1, nr. 9, at serviceovens § 68, stk. 11-14 vil blive stk. 10-13.

Der er ikke med den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 10, tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af den hidtil gældende retstilstand.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 11

Det fremgår af § 68 b, stk. 1, 1. pkt., i serviceoven, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. serviceovens § 140, eller forbedringsforløbet, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Valg af anbringelsessted omfatter både typen af anbringelsessted og det konkrete anbringelsessted, f.eks. én familiepleje frem for en anden. Kommunen skal vælge anbringelsesstedet ud fra en konkret vurdering af stedets egnethed til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte og behandling. Kommunen skal endvidere inddrage en række faktorer som muligheden for at bevare kontakten til familie, venner, fritidsaktiviteter m.v. Kommunen skal tage hensyn til, at det ved genanbringelser i mange tilfælde vil være hensigtsmæssigt, hvis barnet eller den unge kan komme tilbage til et tidligere anbringelsessted.

Det fremgår af serviceovens § 68 b, stk. 1, 2. pkt., at der samtidig med valg af anbringelsessted skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen.

Valget af undervisningstilbud kan have stor betydning for, hvilket anbringelsessted der vælges. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen således sikre sig, at barnet eller den unge, der anbringes, kan få dækket behovet for undervisning, helst på en lokal folkeskole eller, hvis det er nødvendigt, på anbringelsesstedets interne skole. Det er derfor vigtigt, at valg af anbringelsessted finder sted på grundlag af en tværfaglig vurdering, hvor også pædagogisk psykologisk rådgivning inddrages.

Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 1, 3. pkt.

Servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. og 3. pkt., finder også anvendelse ved afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Det følger af § 68 b, stk. 2, 1. pkt., i serviceloven, at kommunen ved valg af anbringelsessted skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal efter 2. pkt. lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. servicelovens § 66 b, stk. 1, § 66 e, stk. 1, eller § 66 f, stk. 1, er mest hensigtsmæssig.

Servicelovens § 68 b, stk. 2, finder også anvendelse ved afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Det foreslås, at fastsætte i et nyt 3. pkt. i servicelovens § 68 b, stk. 2, at kommunen ved valg af konkret anbringelsessted vil skulle lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre barnets eller den unges behov taler imod dette.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 11, vil indebære, at det tydeliggøres, at den anbringende kommune ved valg af konkret anbringelsessted skal prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud. Kommunen vil i den forbindelse skulle lægge vægt på, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, medmindre barnets eller den unges behov taler imod dette.

Situationer, hvor barnets eller den unges behov vil kunne tale imod, at det tillægges særlig vægt, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, vil f.eks. kunne være, at barnets eller den unges støttebehov er af sådan karakter, at det er afgørende af hensyn til barnets eller den unges bedste, at barnet eller den unge anbringes på et konkret anbringelsessted, f.eks. en meget specialiseret døgninstitution, som er beliggende langt fra barnets eller den unges nuværende skole.

Bestemmelsen vil ikke ændre ved, at valg af konkret anbringelsessted skal foretages ud fra en samlet vurdering af barnets eller den unges behov, men det tydeliggøres, at hensynet til barnets eller den unges skolegang er et blandt flere hensyn, der skal indgå med vægt i denne vurdering.

Bestemmelsen vil betyde, at det tydeliggøres, at overvejelser om egnet undervisnings tilbud skal foretages allerede, når anbringelsen planlægges, og ikke først efter en anbringelse har fundet sted. Det følger således af, at hensynet til barnets skolegang vil skulle tillægges vægt i vurderingen af, hvilket anbringelsessted der bedst kan imødekomme barnets behov.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 68 b, stk. 2, skal ses i sammenhæng med servicelovens gældende § 68 b, stk. 1, 2. pkt., som ikke foreslås ændret. Med den foreslåede ændring af bestemmelsens stk. 2 tydeliggøres sammenhængen mellem valg af konkret anbringelsessted og valg af undervisningstilbud.

Den foreslåede bestemmelse vil ligesom i dag forudsætte samarbejde på tværs mellem den anbringende kommunes socialforvaltning og den skoleforvaltning, som har ansvar for valg af undervisningstilbud og viden om undervisningstilbuddene i kommunen. I samarbejdet vil kommunernes pædagogiske psykologiske rådgivning skulle inddrages, hvis barnet eller den unge har behov for specialundervisning. Det vil fortsat være den kommune, hvor anbringelsesstedet er beliggende (skolekommunen), som har ansvaret for barnets eller den unges undervisning, og som skal påse, at undervisningspligten overholdes, og som træffer beslutning om det konkrete undervisningstilbud.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde ved valg af konkret anbringelsessted, der foretages i forbindelse med en anbringelse uden for hjemmet med eller uden samtykke efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7 og § 58. Bestemmelsen vil tilsvarende gælde ved valg af konkret anbringelsessted, der foretages i forbindelse med en ændring af anbringelsessted med og uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 2 og 3.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover gælde ved valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.

Til nr. 12

Efter § 159 i serviceloven kan social- og indenrigsministeren fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for et døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der kan ikke fastsættes betaling for et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når der er tale om en videreførelse af en anbringelse efter § 68 a i serviceloven.

Bemyndigelsen i servicelovens § 159 er udmøntet i den gældende betalingsbekendtgørelse, som trådte i kraft den 1. juli 2019, og som erstatter den tidligere betalingsbekendtgørelse. Den gældende betalingsbekendtgørelse fastsætter regler om bl.a. forældrenes betaling for opholdet ved anbringelse af børn og unge under 18 år uden for hjemmet.

Der er ikke i den gældende betalingsbekendtgørelse fastsat regler, som giver kommunerne adgang til at træffe afgørelse om børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der har tidligere været fastsat regler herom, men disse regler blev ophævet ved den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden den 1. juli 2019.

Det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen i servicelovens § 159 ændres, sådan social- og indenrigsministeren fremover ikke vil kunne fastsætte regler om, at børn og unge under 18 år betaler for døgnopholdet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede ændring vil indebære, at der fremover ikke vil kunne fastsættes regler, som vil give kommunerne adgang til at træffe afgørelse om egenbetaling fra børn og unge under 18 år, der er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i serviceloven eller lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der vil således ikke kunne fastsættes regler om, at børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet, og som har indtægter ved eget arbejde eller i form af afkast fra formueværdier eller børnepensioner m.v., skal bidrage til udgifterne til opholdet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.4. samt bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 6 og 7.

Til § 2

Det foreslås i lovforslagets § 2, *stk. 1*, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2020.

Lovforslagets § 2, *stk. 1*, vil indebære, af de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 1-12, efter lovens ikrafttræden vil finde anvendelse ved behandlingen af sager, som er omfattet af de relevante bestemmelser i lovforslagets § 1, dog med de begrænsninger som følger af de foreslåede overgangsregler i lovforslagets § 2, *stk. 2-7*.

Dette vil betyde, at loven, hvor der ikke er fastsat særlige overgangsregler i lovforslagets § 2, *stk. 2-7*, vil finde anvendelse både ved behandlingen af nye sager, som påbegyndes efter lovens ikrafttræden, og ved behandlingen af verserende sager, som ved lovens ikrafttræden endnu ikke er færdigbehandlet. Loven vil endvidere finde anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, som er omfattet af de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 3-7, og som træffes efter lovens ikrafttræden. For afgørelser som træffes umiddelbart inden lovens ikrafttræden, men som ved lovens ikrafttræden endnu ikke er fuldbyrdet, henvises til lovforslagets § 2, *stk. 4*, og bemærkningerne dertil.

Det foreslås i lovforslagets § 2, *stk. 2*, at loven ikke skal finde anvendelse på psykologiske undersøgelser af forældrene, der er iværksat som led i en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 inden lovens ikrafttræden. For sådanne undersøgelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, *stk. 2*, vil indebære, at hvis kommunalbestyrelsen inden lovens ikrafttræden som led i en børnefaglig undersøgelse har iværksat en psykologisk undersøgelse af forældre, så vil denne kunne færdiggøres og indgå i den børnefaglige undersøgelse, også selvom undersøgelsen ikke foretages af en autoriseret psykolog. Bestemmelsen skal sikre, at sagens behandling ikke forsinkes unødigt til skade for barnet eller den unge, samt at retstilstanden for borgerne ikke ændres med tilbagevirkende kraft.

Det foreslås i lovforslagets § 2, *stk. 3*, at loven ikke skal finde anvendelse på indstillinger om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58, jf. § 59, som er forelagt til afgørelse i børn og unge-udvalget inden lovens ikrafttræden. For sådanne indstillinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, *stk. 3*, vil indebære, at hvis kommunalbestyrelsen inden lovens ikrafttræden har forelagt en indstilling før børn og unge-udvalget, som udvalget ved lovens ikrafttræden endnu ikke har færdigbehandlet, så skal kommunen ikke revidere indstillingen for at tilføje en vurdering af forældrenes kompetencer. Bestemmelsen skal sikre, at sagens behandling ikke forsinkes unødigt til skade for barnet eller den unge.

Det foreslås i lovforslagets § 2, *stk. 4*, at loven ikke skal finde anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, som er truffet inden lovens ikrafttræden. For fuldbyrdelse af sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, *stk. 4*, vil betyde, loven ikke vil finde anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, herunder afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, *stk. 3* eller efter § 24, *stk. 1*, jf. 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som er truffet umiddelbart inden lovens ikrafttræden, men som ved lovens ikrafttræden endnu ikke er fuldbyrdet. Sådanne afgørelser vil således ikke vil kunne fuldbyrdes efter de foreslåede regler i lovforslagets § 1, nr. 3-6, herunder med politiets bistand. Den foreslåede bestemmelse skal af hensyn til borgernes retssikkerhed og barnets eller den unges bedste sikre, at sådanne afgørelser ikke kan fuldbyrdes ved anvendelse af beføjelser, som kan opleves indgribende, og som ikke var gældende på det tidspunkt, hvor afgørelsen blev truffet.

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 5, at loven ikke skal finde anvendelse på begæringer efter § 68, stk. 6-10 i serviceloven, som er indgivet inden lovens ikrafttræden. For sådanne begæringer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, stk. 5, vil indebære, at begæringer om hjemgivelse, der er fremsat inden lovens ikrafttræden af forældrene eller den unge, der er fyldt 15 år, i sager om anbringelse af børn og unge den for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, vil skulle behandles efter de hidtil gældende regler i servicelovens § 68, stk. 6-10. Bestemmelsen skal sikre, at der ikke sker en ændring af borgernes retstilstand med tilbagevirkende kraft.

Det foreslås i § 2, stk. 6, at loven ikke skal finde anvendelse på klager over afgørelser om børn og unges betaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er truffet før lovens ikrafttræden efter regler udstedt i medfør af § 159, 1. pkt., i serviceloven. For sådanne klager finder de hidtil gældende regler anvendelse. Det er alene klager, som loven ikke skal finde anvendelse på.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at afgørelser om anbragte børns og unges egenbetaling for døgnophold, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er truffet inden lovens ikrafttræden efter tidligere gældende betalingsbekendtgørelsesregler, vil kunne påklages til og behandles af Ankestyrelsen efter de hidtil gældende regler.

Dette vil betyde, at børn og unge under 18 år, der ved afgørelse truffet af en kommune inden lovens ikrafttræden efter tidligere gældende bekendtgørelsesregler er blevet pålagt egenbetaling, vil have mulighed for at klage over afgørelsen, når klagefristen ikke er udløbet, og få klagen behandlet efter de hidtil gældende regler.

Da de bekendtgørelsesregler, hvorefter kommunerne tidligere har kunnet træffe afgørelse om anbragte børns og unges egenbetaling, blev ophævet pr. 1. juli 2019, og da klagefristen efter retssikkerhedslovens § 67, stk. 1, er 4 uger, vil der ikke i praksis kunne indgives sådanne sager efter lovens ikrafttræden.

Der vil dog i princippet kunne være sager, hvor direktøren for Ankestyrelsen vælger at se bort fra klagefristen og behandler klagen alligevel, jf. retssikkerhedslovens § 67, stk. 2. Der vil tilsvarende kunne være sager, hvor en klage er indbragt for Ankestyrelsen inden for klagefristen, men hvor sagen ved lovens ikrafttræden ikke er færdigbehandlet. Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at sådanne klager vil kunne behandles af Ankestyrelsen efter de hidtil gældende regler.

Det vil f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor der klages over, at kommunen ved en afgørelse, som er truffet før lovens ikrafttræden og før den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden, har pålagt barnet eller unge at betale et for stort beløb i strid med reglerne i den tidligere gældende betalingsbekendtgørelses § 12, stk. 2 og 3.

Hvis Ankestyrelsen giver klager medhold, vil der skulle ske tilbagebetaling af den del af betalingen fra barnet eller den unge, som kommunen uretmæssigt har modtaget. Dette vil indebære tilbagebetaling af den del af betalingen, som kommunen for en periode frem til den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden måtte have modtaget i strid med de bekendtgørelsesregler, som gjaldt, da afgørelsen blev truffet. Eventuel betaling, som kommunen måtte have modtaget for døgnophold i en periode efter den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden, skal uanset indbringelse af afgørelsen for Ankestyrelsen og udfaldet af klagesagen tilbagebetales.

Opretholder Ankestyrelsen kommunens afgørelse, vil barnets eller den unges betalingsforpligtelse alene gælde betaling for døgnophold i perioden fra tidspunktet for kommunens afgørelse og til den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden, jf. dog nedenfor om det foreslåede § 2, stk. 7. Uanset udfaldet af en

eventuel klagesag vil barnet eller den unge således ikke kunne pålægges en betalingsforpligtelse for døgnophold for en periode efter den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden den 1. juli 2019.

Det foreslås i lovforslagets § 2, *stk. 7, 1. pkt.*, at fordringer om børns og unges betaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er pålagt ved afgørelse efter regler udstedt i medfør af det hidtil gældende § 159, 1. pkt., i serviceloven med tillæg af renter og gebyrer bortfalder fra denne lovs ikrafttræden.

Den foreslåede ordning vil indebære, at sådanne fordringer falder bort med virkning fra den 1. januar 2020 og ikke vil kunne inddrives, herunder ved modregning, hverken efter gældsinddrivelseslovens regler eller efter andre regler. Den foreslåede ordning vil også gælde for situationer omfattet af det foreslåede § 2, stk. 6. I det tilfælde, hvor en klage er indbragt for Ankestyrelsen, og hvor Ankestyrelsen opretholder kommunens afgørelse, vil fordringer som følge af barnets eller den unges eventuelle manglende betaling tilsvarende bortfalde fra lovens ikrafttræden.

Efter kursgevinstlovens § 21, 1. pkt., medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst gevinst ved eftergivelse, forældelse, konfusion eller præklusion af gæld i det omfang, gælden nedskrives til et lavere beløb end fordringens værdi for kreditor på tidspunktet for gældseftergivelsen m.v.

Med lovforslagets § 2, *stk. 7, 2. pkt.*, foreslås det, at gevinst, der opstår, ved at fordringer efter det foreslåede § 2, stk. 7, 1. pkt., inklusive renter og gebyrer bortfalder, ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Dette forslag vil indebære, at barnet eller den unge ikke vil skulle beskattes af en eventuel kursgevinst, der måtte opstå ved, at fordringen med renter og gebyrer bortfalder.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, da serviceloven, jf. lovens § 196, ikke gælder for Færøerne og Grønland og ikke kan sættes i kraft for disse dele af riget.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
	§ 1 I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019, med de ændringer, der følger af § 1, nr. 1-14, 15 (delvist) og 16-32, i lov nr. 498 af 1. maj 2019, og § 15 i lov nr. 551 af 7. maj 2019, foretages følgende ændringer:
§ 50. --- <i>Stk. 2-4. ---</i> <i>Stk. 5.</i> Kommunalbestyrelsen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.	1. I § 50, stk. 5, indsættes som 4. pkt.: »Iværksætter kommunen en psykologisk undersøgelse af forældrene, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.«
§ 59. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter § 58 skal omfatte ___ 2) den handleplan for anbringelsen, jf. § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter, og 3) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.	2. I § 59 indsættes efter nr. 1 som nyt nummer: »2) en vurdering af forældrenes kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning,« Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.
§ 64. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at afgørelser efter §§ 51, 57 b, 58 og 63, § 68, stk. 2, og § 68 a og § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes. <i>Stk. 2. ---</i>	3. I § 64, stk. 1, ændres »og § 68 a og« til: »§ 68 a og § 69, stk. 3, i denne lov og efter«, og efter »§ 14, stk. 2-4,« indsættes: » § 24, stk. 1, jf. § 14,« 4. I § 64 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke: »Stk. 3. Kommunen har mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf.

<i>Stk. 3.</i> Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedens indehavers bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger. <i>Stk. 4.</i> Politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter stk. 2 og 3. Børne- og socialministeren fastsætter efter aftale med justitsministeren nærmere regler i en bekendtgørelse om politiets bistand til kommunen. <i>Stk. 5.</i> Børne- og socialministeren udarbejder årligt en opgørelse over kommunernes anvendelse af bestemmelsen i stk. 3.	§ 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.« Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5. 5. I § 64, stk. 4, 1. pkt., der bliver stk. 5, 1. pkt., ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«. 6. I § 64 indsættes efter stk. 4, der bliver stk. 5, som nyt stykke: »Stk. 6. Fuldbyrkelse af afgørelser omfattet af stk. 1 skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrkelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler afgørende imod. Stk. 7. Fuldbyrkelse af en afgørelse, jf. stk. 3, hvor politiet yder bistand til kommunen efter stk. 5, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.« Stk. 5 bliver herefter stk. 8. 7. § 64, stk. 5, der bliver stk. 8, affattes således: »Stk. 8. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter stk. 4 skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«
§ 65. --- <i>Stk. 2.</i> --- <i>Stk. 3.</i> Ankestyrelsen kan endvidere selv træffe afgørelse efter §§ 51, 58, 63 og 68 a.	8. I § 65, stk. 3, ændres »og 68 a« til: », 68 a og 71«.

§ 68. ---_ <i>Stk. 2-5. ---</i> <i>Stk. 6.</i> Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 58 eller § 68 a. <i>Stk. 7.</i> Kommunalbestyrelsen kan afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter 1) § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter § 62, stk. 5, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, anbringelsesstedet, barnet eller den unge, eller 2) § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge. <i>Stk. 8.</i> Afvises begæringen om hjemgivelse ikke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse. <i>Stk. 9.</i> Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme begæringen om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget. <i>Stk. 10.</i> Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en begæring om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten. <i>Stk. 11.</i> Forud for hjemgivelse skal kommunalbestyrelsen revidere handleplanen, jf. § 140, eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. § 140 a, og angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen. I forbindelse med en sanktion efter straffelovens § 74 a skal revisionen særlig vedrøre, hvordan målene om uddannelse eller beskæftigelse nås.	9. § 68, stk. 6-10, ophæves, og i stedet indsættes: »<i>Stk. 6.</i> Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten. <i>Stk. 7.</i> Kommunalbestyrelsen kan afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter 1) § 58, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, eller 2) § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge. <i>Stk. 8.</i> Når kommunalbestyrelsen behandler en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. stk. 2, hvis der er grundlag herfor. Hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 58 eller § 68 a. <i>Stk. 9.</i> I alle tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.« Stk. 11-14 bliver herefter stk. 10-13.

Stk. 12. Kommunalbestyrelsen i den unges opholdskommune skal senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn eller opretholdt anbringelse, jf. § 76 a, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes efter §§ 76 eller 76 a. Kommunalbestyrelsen skal forinden da i samarbejde med den unge have revideret handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold. Hvis en ung frem til sit fyldte 18. år har været anbragt som led i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, udarbejder kommunalbestyrelsen en handleplan, jf. § 140.

Stk. 13. Hvis en ung i alderen 18 til 22 år, der har været anbragt indtil sit fyldte 18. år, eller som har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal den hidtidige opholdskommune forud for skiftet oversende den unges reviderede handleplan eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. stk. 12, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter § 76 a. Oversendelse af handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaveren.

Stk. 14. Den nye opholdskommune skal inden 30 dage fra modtagelsen træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for støtte efter § 76, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes. Hvis der iværksættes støtte efter § 76, skal der udarbejdes en ny handleplan, jf. § 140, eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. § 140 a, skal opdateres.

10. I § 68, stk. 13, 1. pkt., der bliver stk. 12, 1. pkt., ændres »stk. 12« til: »stk. 11«.

§ 68 b. --- <i>Stk. 2.</i> Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig.	11. I § 68 b, stk. 2, indsættes som 3. pkt.: »Kommunen skal endvidere lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre barnets eller den unges behov taler imod dette«.
§ 159. Børne- og socialministeren kan fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for døgnopholdet, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der kan ikke fastsættes betaling for et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når der er tale om en videreførelse af en anbringelse efter § 68 a.	12. I § 159, 1. pkt., udgår »og barnet eller den unge«.